

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemati:

celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5-50
na mesec 1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izjava vsak dan svojo izjavo oddaje in prazniko.

Inserti veljajo: petostopna peti vrsta za enkrat po 16 vin., za dvakrat po 14 vin., za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zahvala vrsta 20 vin.

Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserti l. t. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6-50
na mesec 2-30

za Nemčijo:

celo leto K 80—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 35—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravištvu (spodaj, dvorišče levo), Knaflcova ulica št. 5, telefon št. 85.

Državni zbor.

Zunanjepolitična debata.

Dunaj, 20. maja.

Grof Stürgkh je podajal danes svoj napeto pričakovani ekspozé. Že sredi se je bila razširila vest, da izjave ministrskega predsednika ne bodo prinesle ničesar novega in da bo njegovo poročilo o zunanjem položaju, o politiki monarhije v zadnjem času silno skromno. — Vesti so se uresničile; to, kar je danes grof Stürgkh povedal zastopnikom avstrijskih narodov, je bilo le preveč podobno onim oficijoznim situacijskim poročilom, ki smo jih navajali čitati kot izdelke »literarnega biroja« v vsakodnevni listih. Ministrski predsednik ni niti tajil, da so mu napisali uborni koncept njegovega zunanjepolitičnega ekspozéja v zunanjem ministrstvu. Vse omalovaževanje avstrijskega parlamenta v gotovih krogih pa se je pojavilo v ostantativno naglašanjem pridržku, ki odreja zbornici pravo poznavanje in kritiziranje zunanje - političnih dogodkov in politike monarhije, ter ji daje pojasnila na razpolago le v nekako zadostilo radovednosti. — Vlada se je danes postavila na stališče, da so poslanci publika in ne zakoniti presojevalci. Publiki se naravno povleto, kar se smatra za dobro — torej kar se hoče.

Ni se torej čuditi, da parlament ni izvedel ničesar novega. Jasen in odločen je postal grof Stürgkh le tam, kjer je v imenu grofa Berchtolda zavračal napade na voditelje presbira kot neutemeljene — brez protidokazov seveda in brez argumentov, le z izgovorom, da krije zunanji minister napadene s svojo odgovornostjo. Baš tam pa, kjer je nameravala kritika najostreje zadeti odgovorne državnike, pri presojanju velikanskih vojaških odredb, je skril ministrski predsednik »odgovornega« zunanjega ministra za vladarjevo osebo, češ, vojaške odredbe so se izvršile na povelje cesarja, kot najvišjega in edino odločilnega poveljnika armade.

To metodo je tiral grof Stürgkh do skrajnosti, pozivljajoč parlament, da naj se ne spušta v kritiko razmer in dogodkov, ki ga ničesar ne briga-

jo — tako se glasi suhi smisel njegovih zaključnih besed.

Slika zunanje - političnega položaja, katero je ministrski predsednik podal, je tvorila v ekspozéju le nekak privešek — interesanten le po naravnost gorostasni trditvah in konkluzijah. Zbornica se skoraj ni mogla vzdržati smeha, ko je grof Stürgkh poudarjal, da pričakuje vlada od balkanskih držav, da se pokažejo pri ureditvi gospodarskih vprašanj hvaležne za prijateljsko stališče, ki ga je v balkanski krizi zavzemala napram njim monarhija, oziroma njena diplomacija.

Obširno se je bavil grof Stürgkh z notranje - političnimi razmerami. Govoril je o češki krizi, galiskih kamitetah in o nujnosti izveditve finančne reforme. Edina pozitivna stvar, katero je ministrski predsednik zbornici povedal, pa je le - ta, da smatra vlada nove davčne zakone in predloge, ki zahtevajo nove izdatke, kot nerazumljivo celoto. — Kabinetni šef je s tem posebno ostro odklonil od vseh strani zahtevano razveljavljanje junktima med finančno reformo in uradniško pragmatiko.

Zalostno pomanjkanje državnikega talenta pa dokazuje oni del Stürgkhovega govora, katerega — nismo slišali. Nad vse značilno je, da ne najde vlada v času, ko so balkanski dogodki sunili jugoslovansko vprašanje v ospredje državnega interesa, v dobi, ko tvori rešitev tega vprašanja eno najvitalnejših zadev cele monarhije, niti ene besedice, s katero bi se upala dotakniti tega velikega in usodnega problema. Naši državniki gledajo na razvoj države z vidika ohromelega dualizma, češkonemških sporov in galiske volilne reforme . . .

Da je indolenco vlade napram jugoslovanskemu vprašanju ostro zaznamoval, to je morda edina zasluga prvega govornika v debati — dr. Korošca. Vse drugo, kar je ta zastopnik Jugoslovancov povedal, so bile fraze o nevzdržnosti dualizma, ki so učinkovale tem manj, ker si dr. Korošec ni upal izpregovoriti niti ene določne pozitivne zahteve. Ogibal se je celo besede trijalizem, ki spada vendar med »programatično orožje« njegovega kluba . . .

Korošev govor je za politiko Šusteršičevega kluba značilen.

Zastopnik naroda, ki je na balkanski politiki monarhije najbolj zainteresiran in ki je poklican ter dolžan, povedati pred celim svetom, koliko krivice in greha je izvršila naša diplomacija baš na tem narodu, ni hotel »raziskavati«, v koliko in katera očitavanja proti našim diplomatom so upravičena . . .

Nemški nacijonalec dr. Gross je bil v tem oziru radikalnejši in odkritejši. Vidi se, da je prevzel dr. Šusteršič zopet vaje svojega kluba in Korošev govor je navzlic izjavi, da se slov. hrv. klub ne zanaša na nobeno vlado več, napovedal oni »preobrat«, o katerem se v parlamentarnih krogih že par dni govori: da namerava namreč Šusteršičev klub odkrito preiti v tabor vladine večine.

Jugoslovani moramo čakati, da se oglasi poklicanejši tolmač naših nazorov in našega narodnega stališča napram politiki monarhije. Dr. Čingrija dobi skoraj besedo in morda bo govoril tudi dr. Rybač.

Češi so že oddali svojo sodbu. V globoko zasnovanem govoru je perustriral dr. Kramar zagrešene principe naše balkanske politike, ki so nas končno prignali tako daleč da smo žrtvovali veliko garancijo, ki jo ima država kot velesila — njen prosti izhod iz Jadranskega morja. Kramarjev govor je našim klerikalcem pokazal, da je prava lojaliteta napram državi prav lahko združljiva s kritično sodbu in obsodbo njene politike. Molčanje slovenskih klerikalcev odgovorja molčanju grofa Stürgkha . . .

V imenu onih, ki se ničesar niso priučili, in katerih najvišji in najidealnejši program državne politike je nemško gospodstvo, je govoril načelnik nemškega Nationalverbanda dr. Gross, ki se je povzpelo do odobravanja izjemnih korakov proti avstrijskim Jugoslovancem. Dr. Gross je tipičen predstavitelj onega Nemštva, ki hoče biti edini steber in edini voditelj države.

Z zadovoljstvom beležimo izvrstni govor zastopnika češke socialne demokracije dr. Soukupa, ki je točko za točko ovrgel razna »programatična« gesla naše zunanje politike ter končal svoja izvajanja z zahtevo: revidirajmo svojo zunanjo

in notranjo ptolitiko napram Jugoslovonom!

Proračunski odsek.

V proračunskem odseku so večeraj nadaljevali generalno debato o centralnem računskem zaključku za l. 1911. Finančni minister vitez pl. Zaleski je poročal o stroških vojaških odredb, ki so se v poslednjih mesecih izvršile. Za armado, mornarico in deželno brambo je Avstrija izdala 167 milijonov kron. Program, ki so ga delegacije l. 1911. votirale za popolnitev naše vojaške moči in ki je bil porazdeljen na več let, še ni toliko napredoval, kolikor bi se želelo za pripravljenost naše armade. Vsled tega so, je rekel minister, nekatere odredbe že dovoljenega programa v prvem času nevarnosti hitreje izvršili, vsled česar se bo v bodoče marsikaj prihranilo od programa.

Minister je tudi odgovarjal na interpelacijo posl. Ellenboga glede posojila knezoškofa Jegliča in je rekel, da je škof najel hipotekno posojilo v znesku 600.000 K pri verskem zakladu. Pripomniti pa je treba, da tudi verski zaklad vlada upravlja in da mu je torej vendarle vlada dovolila posojilo.

Elektrarna na Ljubljani.

Zgodilo se je kar smo sicer pričakovali, kar pa bi moralo biti v pravni državi vendar izključeno. Kranjska deželna vlada je priznala projektu deželnega odbora in uprave državnih železnic glede zgradbe elektrarne na Ljubljani prednost pred projektom mestne občine ljubljanske.

Izdana je bila ta razsodba pač šele sedaj, toda dvoma ni, da je bila sklenjena že od vsega začetka, da je bila med deželno vlado in deželnim odborom dogovorjena še pred komisijono obravnavo. Davno že čutilmo, da deželna vlada ni drugega, kakor eksekutivni organ klerikalne stranke in da deluje ta eksekutivni organ s posebno točnostjo in vnemo, kadar je treba kaj storiti proti Ljubljani.

povesti z nekim tovarišem od 32. lahkega, ki je bil prej gardni podčastnik kakor on, kljub temu pa se mi je zdel zjutraj tako svež, kakor da je bil prebil noč v dobri postelji. Ti ljudje so imeli telesa od železa. Čakal je do zadnjega trenutka, da me zbudi, ter mi je dal piti močan požirek žganja, ki je vrnil mojim od mraza odreenim udom nekoliko moči in prožnosti.

Ob osmih je prišlo povelje, da moramo odriniti in zasesti Chaumesnil. Korakali smo na sredi kolone, pri brigadi Joubert. Za nami je bila vsa naša artilerija, štirideset topov, kr-delo, ki ga je bilo težko eskortirati tako malemu številu mož, kakor smo bili mi (kvečjemu tritisoč!) Hipoma, ko je zapuščalo topništvo vas, smo začuli veliko upitje za seboj. Obrnil sem glavo in videl sem prizor, ob katerem sem dobil kurjo polt. Eskadrona sovražne konjenice so nasokročile bliskoma našo artilerijsko kolo-no od strani. Jezdeci v zelenih suknjah in hlačah, s karmezinastimi našivji, pokriti z velikim, s povoščenim platnom ovitimi čakami, sedeči na konjih, pokritih z rdečimi podsedlami, so prihajali sklonjeni naprej, vihteč svoje širokokline sablje z masivnimi branili od jekla, ter kričali: Hura!

Skušali so priti med posamezne topove, da bi jih obkolili, presekavali so s sabljami podveznice, izstrelje-

Komisijonela obravnava, ki se je pred kratkim vršila in o kateri smo obširno poročali, je prepričevalno pokazala, da ima projekt mestne občine ne samo veliko večjo narodno - gospodarsko važnost, kakor projekt dež. odbora, marveč je pokazala, da more priti resno v poštev sploh samo projekt mestne občine. Toda vlada se da za rezultate komisijonalne obravnave še zmenila ni, obravnava je bila zanjo formalnost in prav nič več, zakaj odločena je bila že prej ugoditi dež. odboru za vsako ceno in morda toliko raje, ker se je zavedala, da stori ljubljanskemu mestu ogromno škodo.

Pridržujoč si podrobnejšo analizo deželnovaladne razsodbe naj za danes objavimo razloge, s katerimi je razsodba utemeljena. Ti ključni razlogi se glase tako-le:

V VII. seji komisije za osuševanje Barja z dne 26. februarja 1910 se je sklenilo, da se napravi zajezna zatvornica tako v reki Ljubljani, kakor v Gruberjevem kanalu in da je napravlo zajezne zatvornice potrebno vsled velikega upadanja nadenje vode na ljubljanskem Barju smatrati kot posebno razširbo projekta za osuševanje dela na Barju, da pa vkoristitev vodne sile ne spada v okvir teh del.

Zajezno zatvornico, ki se zgradi v Ljubljani, nameravata sedaj vkoristiti oba projekta. Nasprotujeta si tedaj dva popolnoma nova, vkoristitev iste stopnje v Ljubljani name-rujoča projekta, ki ju je smatrati kot konkurenčna projekta (§ 71., lit b) kranjskega vodopravnega zakona), zatorej je pretresati vprašanje, kateremu izmed obeh projektov pristoi pretežna važnost za narodno gospodarstvo.

V tem oziru je pripomniti: Oba projekta nameravata vkoristiti vso, z ozirom na osuševanje Barja razpoložno vodno množino Ljubljane in imata isti namen, namreč pridobivati električni tok ter ga prodajati.

Tehnično in vodnopolitično sta oba projekta, primerjena sama s seboj, iste vrednosti. Obe projekto-ma je ista vodna množina na razpolago, za oba je dana ista višina zajezene vode, oba potrebujeta rezerve, ki bo za mestno občino obstala v vali iz neposredne bližine svoje pistoje na nesrečno spremstvo trenja, ki ovirano od bičev in konjskih udov ni imelo niti časa potegniti svoje slabe infanterijske sablje. Vozni topničarji so poskakali raz svoje topničarske vozove in zavarovani za svojimi lafetami pod topničarskimi vozovi so streljali s karabinami ali pa so se branili, kakor so se pač mogli, z bajonetom. Mi smo se nahajali izven streljaja puške in bilo nam je nemogoče poseči vmes.

Kakor bi trenil so posekali bavar-ski lahki konjeniki branitelje ka-kega pol tucata topov. Nekateri so poskakali na sedla in mesta pobitih, in že so se oddaljevali s svojim plenom, kar je padel kakor blisk po njih maršal, ki je prijel v galopu ob artilerijski koloni. Najbesnejši so bili posekani s sabljami, Marmont pa je dal montirati dva topova, iz katerih se je vsula toča mitraljez na jezdece, ki so peljali naše vzete topove proč in ki so jih morali vsled tega pustiti.

To je približno vse, kar sem videl od bitke pri Rothieru, ki jo je bil tega dne Napoleon z zavezniki, in v kateri smo tvorili mi skrajno levo krilo francoske armade. Med tem ko je nadaljevala brigada Joubert svoj pohod proti Chaumesnilu je poklical maršal naš bataljon v Morvillier na-zaj, kjer smo ostali celi dan v rezervi.

(Dalje prihodnje.)

LISTEK.

Notarjeva sablja.

Spomini strahopetnega junaka.

Francoski spisal Louis d' Hurcourt;
preložil Vladimir Svetek.

(Dalje.)

Soulaines leži na dnu doline. Ko smo zapuščali vas, smo zagledali pred nami številne čete, razpostavljene po vrhovih, ki so dominirali cesto. Naš batajone se je ustavil za maršalom, ki je gledal s svojo lornjeto na vse strani ter najezil od časa do časa svoje velike obrvi.

Debelo sem gledal, ko sem opazoval sovražne mase, ki so nam prihajale vsak trenutek nasproti. Vojski so imeli kratke suknje višnjeve barve z našimi vseh barv, roza, rume-nimi, rdečimi itd. Plašče so nosili zvite navskriž nad vrečo, na glavi pa so nosili velikanske čepice iz prekuhanega usnja z bakreno garnituro in velikimi črnimi šeniljami.

— To so Bavarci Wredskega kora, mi je dejal Buchery natiem, dobro smo jih namahal pri Hanavu, toda danes jih je za nas nekoliko preveč.

Kmalu so začeli za nami in okrog nas topovi zopet grmeti in v galopu prihajajoči pobočniki so naznanili maršalo, da je bila naša ar-jergarda, ki smo jo pustili v Montier-renderu poražena od Yorških Prusov, ter da se pomikajo Wittgen-steinovi Rusi proti našemu levemu krilu. Pred nami so se pripravljali Bavarci za resen napad.

— Vjeti smo kakor podgane v luknji, mi je dejal Buchery med tem ko je otrsela pepel iz svoje pipe, toda drago bomo prodali svojo kožo.

Jaz za svoj del mislim, da bi jo dal zastoni, tako sem se bal.

K sreči je pričel hipoma padati tako gost sneg in pihati tak veter, da smo videli komaj štiri korake pred sebe. Naši sovražniki so se morali ustaviti, mi pa smo morali odkora-kati kljub vremenu, da smo ušli preko gozdov, ki jih ni hotelo biti konec, iz te hude soteske. Udirali smo se do kolen v sneg, tako, da so se mi napolnili škornji od zgoraj z vodo. Tako smo se umikali do ene zjutraj, dokler nismo prišli do Mor-villierja, kjer smo se strnili s fran-cosko armado.

Tam me je čakalo zelo neprijetno presenečenje. Do tedaj smo vedno spali, če že ne v posteljah, vsaj v hišah, to noč pa smo morali taboriti. Pri takem vremenu se mi je zdelo to še posebno hudo. Buchery je dal zažgati ognje, okoli katerih smo sedeli

na štorih ter se spredaj pekli, zadaj pa zmrazovali. Bil sem pa tako utrujen, da se me je polastilo nepremagljivo poženje, da se vlečem in zas-pim, toda nisem se upal vleči v sneg, boječ se, da zmrmzem, kakor sem čul večkrat Bucheryja pripove-dovati o njegovih tovariših v ruski vojski.

Takrat sem videl, da je imelo to staro godrnjalo v resnici dobro srce pod raskavo odejo. Poslal je dva vo-jaka v sosedno vas. Kmalu sta se vr-nila z vratmi, ki sta jih bila snela iz tečajev v ne vem kateri lopi. Buche-ry jih je dal položiti na štor pred ognjem, tako, da so bile nekoliko nagnjene in razleknili sem se z nasla-do, zavil v svoj plašč. Toda zeblo me je v noge, da nisem mogel zas-pati. Takrat mi je prišla genijalna misel. Vzel sem svojo službeno če-pico, ki sem jo nosil, kakor je bilo predpisano, zloženo na prsih pod uniformo, potisnil sem jo na glavo do oči, potegnil kraje preko ušes, iz ko-žuhovinaste čepice pa sem napravil lepo vrečo za noge, s tem da sem jih utaknil do meč vanjo.

Čez nekaj minut mi je začela v udih kri zopet redno krožiti in zaspal sem spanje pravičnega, ki je trajalo približno do sedmih zjutraj. Ko sem se prebudil, sem opazil, da je bil Buchery vrgel svoj plašč z velikim ovratnikom name. Prečul je noč v suknji pušec in pripovedujoč si bojne

parni elektrarni s svojo akumulatorsko napravo in za deželo v vodno-električni napravi ob Zavrnici na Gorenjskem z njenimi nabirališči in v kalorični rezervi, ki se eventualno napravi za namerovano omrežje podeželnih central.

Po obeh projektih namerovano podjetje s poprečno močjo okroglih 1300 HP je smatrati za majhno napravo, ki bo poleg tega dajala samo nestalno silo, ker se sme tukaj obstojča vodna sila vkoristiti samo z ozirom na kulturne potrebe ljubljanskega Barja, katerim mora ljubeznava zavornica služiti v prvi vrsti. Narodno gospodarski pomen te male naprave s svojo nestalno vodno silo za mestno občino ni znan, ker bi vodno-električna naprava prejel ali pozneje potrebi nič več ne ustrežala, tako, da bo treba iskati ojačbe, ki se bo, ker ni druge razpoložne vodne sile, mogla dobiti samo z istočasnim obratom, eventualno s povečanjem parne elektrarne.

Tako bo parna elektrarna, da zadosti potrebi ljubljanskega mesta po električnem toku, tvorila vedno glavno električno napravo ter presežala pomen vodno - električne naprave.

Taka vkoristitev vodne sile pa niti vodno gospodarsko, niti narodno-gospodarsko ni koristna in je ni dovoliti, kadar je boljše vkoristitev vodne sile možna in namerovana.

To pa je možno, ako malo napravo ob Ljubljani zgradi dežela sporazumno s c. kr. upravo državnih železnic.

Dežela namerava z vporistitvijo vseh iz graditve vrednih vodnih sil dežele Kranjske zgraditi električne podeželne centrale in te velike centrale združiti v razširno omrežje.

Iz teh velikih central se bo dajala motorna sila veliki kakor tudi mali industriji na razpolago; poljedelstvu in mali obrti bo šele s preskrbo elektrike podana možnost za umno strojno obratovanje. Dragoce ne uspehe bo opaziti tudi v socialnem oziru: ojačbo tekmovalne možnosti malega obratovanja z velikim obratovanjem, poživitev oslabilih obrti in hišne obrtnosti, ustvaritev narodno - gospodarskih dragocenih obrtnih panog itd. Priprava ne drage električne sile vabi k naselitvi, povzdigne davčni znesek, ustvari priliko za delo v industriji, obrtnosti in poljedelstvu ter ovira s tem indirektno vsaj deloma od dne do dne se množeče izseljevanje. V zvezi z umno velikopotezno izgraditvijo vodnih sil se praviloma pospešuje tudi cela vrsta drugih gospodarskih panog n. pr. plovstvo, poljedelsko namakanje, obremba povodnji s tem, da zbira škodljivo veliko vodo v gorenjem povodju za porabo ob času suše. Z celim omrežjem velikih central se pomnoži tudi obratna gospodarska varčnost in obratna zanesljivost; na drugi strani se zviša vkoristitev, ker more več velikih central bolje ustrezati neistočasni in neistovrstni porabi nego posamezna, mala naprava. Dalje se z razširnim omrežjem olajša mendebojna pomoč pri obratnih ovirah, s tem se spet omogoči, da se zmanjšajo obratne rezerve, ki tvorijo mrtve kapital. Vse te prednosti koristijo najširšim krogom interesentov, splošnosti.

Velikopotezni vkoristitvi kranjskih vodnih sil v gospodarsko povzdigo Kranjske se je pridružila c. kr. uprava državnih železnic in prosi zatorej tudi skupno z deželno odobrom za koncesijo za skoristitev vodne sile pri zajezni zavornici v Ljubljani. Od nameravanega omrežja velikih central se ima za traktacije in druge železnične namene v okrožju dalnovodov oddajati potrebna električna energija. Ker naj bi te velike centrale tedaj bistveno služile za to, da zadoste posebno važnim potrebam železničnega prometa, se morajo za presojo njih narodno-gospodarske važnosti upoštevati vse koristi, ki se pokažejo iz elektrificiranja železnic.

Električna traktacija omogoči v veliki meri, da se bistveno pospeši promet z vlaki in da vlaki znatno pogostejše vozijo. To okolnost v zvezi z večjo varnostjo železničnega prometa, ki se doseže z električnimi železnicami z ugodnostjo popotnikov vsled hitrosti in pomnožitve vlakov in s preprečitvijo škod, ki jih napravljajo dim, kakor tudi nadležnosti, ki jo povzročajo dim in saje, dalje z zmanjšanjem vedno rastočih stroškov za premog, naposled z boljšo izrabo železničnih naprav bodo omogočile železničnim upravam, osebni promet in prevažanje blaga in tovorov pospešiti in bistveno ceneje napraviti.

To so ugodnosti, ki ne koristijo samo lokalnemu, posameznemu podjetniku posamezni mestni občini, ampak vsej splošnosti, vsemu narodnemu gospodarstvu, in ki so primerne, da oživljajoče vplivajo na industrijo,

obrt, trgovino in poljedelstvo v me-jah vse države.

Olajšanje prevažanja oseb ob vpeljavi električne traktacije bo pospeševalo tujski promet, ki je prebivalstvu važen vir dohodkov, zlasti v planinskih deželah. Z vkoristitvijo vodne sile v namene električne traktacije pri železnicah ostanejo na razpolago velike množine premoga, ki se zdaj porabijo za železnični promet in ki se bodo mogle potem porabiti za industrijalna, obrtna in poljedelska podjetja; s tem se ožive te gospodarske panoge in dobe se pogoji, da pade cena premoga.

Naposled se mora poudariti, da je pospešitev železničarstva s podražavljenjem železnice postala državna naloga in da je z ozirom na veliki finančni in gospodarski sedaj in pomen tega upravnega oddelka obrambno finančnih in gospodarskih koristi državnega železničarstva postala naloga državne uprave in tedaj dobila značaj stvari javne koristi.

V to veliko centralno omrežje se bo mala naprava ob Ljubljani, ako jo zgradi dežela sporazumno z upravo državnih železnic, dobro uvrstila in šele s tem stikom dosegla popolno vkoristitev.

Vsled tega stika veljajo vsi razlogi, ki govorijo za pretežni narodno-gospodarski pomen velikih central, v isti meri tudi za omenjeno malo napravo.

Iz navedenega se da posneti, da bi mala naprava ob Ljubljani s svojo nestanovitno silo v zvezi z drugimi od dežele in uprave državnih železnic namerovanimi centralami oristila najširšim krogom interesentov, vsej deželi in državi, korist pa, ki jo daje projekt ljubljanskega mesta, bi bila omejena na mesto Ljubljano. Ako tudi zaslužijo koristi ljubljanskega mesta gotovo vso pospešitev, se morajo vendar umakniti višjim narodno - gospodarskim interesom.

Priznati se je morala zatorej skupnemu projektu dežele in uprave državnih železnic prednost pred projektom mestne občine.

Zoper to razsodbo je dopuščena pritožba na c. kr. poljedelsko ministrstvo, ki jo je pisмено ali ustno v 14 dneh po tem razglasu vložiti pri c. kr. deželi vladi.

Razkrinkani!

Tuja dama je s pogumno roko odgrnila zastor in posvetila v tajnosti klerikalne stranke na Kranjskem. In s strmečimi očmi je vsa javnost za gledala mlakužo, polno gnilobe in korupcije ter je spoznala v nagoti tiste, ki nastopajo sicer le v togi rodoljubne nesebičnosti.

Razkritja g. Kamile Theimerjeve so v vseh krogih in v vseh političnih taborih obudila največjo senzacijo, vzbudila so ogorčenje pri prijateljih in nasprotnikih in vsa ta splošna nevolja se zlije v eno, vse močnejše zahtevanje: po odzdravljenju in očiščenju naših javnih razmer.

Teške obdolžitve je izrekla g. Kamila Theimerjeva in da so resnične, o tem ni nobenega dvoma. S polnim imenom je stopila g. Theimerjeva pred javnost in je pripravljena za vse svoje trditve doprinesiti dokaz resnice, da, ona ne želi drugega, kakor da dobi za to potrebno priliko pred sodiščem. Njeni bivši prijatelji in sedanjí nasprotniki ji pa te prilike seveda ne bodo dali, za nobeno ceno ne, kajti dobro jim je znano, da ve g. Theimerjeva še veliko več, kakor je doslej povedala, ter da ima dokumente in dokazila strahotnega pomena ter da bi znala taka sodna obravnava končati z velikansko — katastrofo.

Kar je razkrila g. Theimerjeva, se bere kakor krava satira na sentimentalno igro.

Spoznali smo iz njenih razkritij, s kako brutalno brezobzirnostjo žrtvujejo klerikalni reševalci naroda splošno korist ljudstva svojim osebnim aspiracijam, kako drug proti drugemu spletkarijo, kako izrabljajo svoje javne pozicije za osebne namene in kako skušajo drug drugega potlačiti. Ljudstvo pa stoji v kotu, kakor bi bilo tja postavljeno vsem v zasmeh.

Izvedeli smo, da je gospodinjiski poduk v deželi samo pesek v oči in da razmetava dežela ta denar, samo da bi kaptivirala nerazsodno maso. Ko je pa šlo za nekaj velikega in dobrega, za ustanovitve semenišča v Marjanišču, pa je prišel voditelj klerikalne stranke in je to ubil, samo ker cele stvari ni mogel za svoje osebne namene izkoristiti.

Izvedeli smo, da bi Jugoslovani imeli lahko že svojega zastopnika v ministrstvu, sicer moža, ki bi bil zvest služil klerikalni stranki, a vendar svojega človeka, ki bi imel moč in prilikost, kaj storiti za svoj narod. A ta mož ni smel postati minister, Jugoslovani niso smeli dobiti svoje-

ga zastopnika v kronske svet, ker se ta mož piše Povše in ne dr. Šusteršič.

Spoznali smo intrigantstvo, ki vlada v klerikalni stranki. Ko je postal Šuklje deželni glavar, so ga klerikalci prisilili, da je moral odložiti svoj mandat za državni zbor. Dr. Šusteršiču pa so dovolili, da je obdržal tudi ta svoj mandat. In na kakšen način je postal dr. Šusteršič kandidat? Za hrbtno svoje stranke je nastopil proti kandidatu lastne stranke in obljubil, ne da bi stranko vprašal, da jo prepelje v vladno službo, če mu to vlada plača s tem, da ga imenuje za deželnega glavarja. Felonijo je to imenovala g. Theimerjeva in felonija je to bila namram vladi, namram Kreku, namram Povšetu in namram celi stranki. In ko je vsa ta grda spletkarstva prišla na dan in dr. Šusteršič ni mogel izpolniti vladni dane obljube, ni morda odložil, kakor je bilo pričakovati, deželnega glavarstva, nego samo — načelstvo kluba. No, in tisti, ki so ga takrat prisilili, da je klubovo načelstvo odložil, so ga prav zdaj zopet izvolili na to mesto.

Iz razkritij g. Theimerjeve smo dalje spoznali še celo vrsto drugih stvari. Spoznali smo usodni vpliv glavarjeve soproge na javne zadeve, čitali v kratkih besedah zelo škandalozno stvar o potratu deželnega denarja za popolnoma nepotrebno preuredbo glavarjevega stanovanja, spoznali, da se za pridobitev teh zvez in vpliva ta družba ne straši prav nobenega sredstva.

Zalostno sliko nam je odgrnila g. Theimerjeva, sliko propadlosti, korupcije in koristolovstva, da si hušnje ni misliti. Zalostna je ta slika in sramotna za vso deželo. Vtis je, da so vodilni možje klerikalne stranke nekak sindikat za eksploatiranje verskega in narodnega čuta ter življenjskih interesov kranjskega prebivalstva in da so v tem sindikatu združeni ljudje, ki jim je medsebojno izdajstvo življenjska potreba, ki pa jih skupni interes vedno znova združuje.

Razkritja g. Theimerjeve so pa vendar dogodek velikega pomena v našem javnem življenju. Pokazala so, kako gnila je v svojem jedru klerikalna stranka, kako zastrupila vse javno življenje in uničuje najvažnejše koristi naroda. Grda in propadla je ta stranka in pogreznila se bo v svoji lastni gnilobi. Vsi ljudje dobre volje, ki jim je za občni blagor, pa naj store po svojih močeh, da se to čim preje zgodi.

Med ranjenimi srbskimi brati.

Predavanje gosp. dr. Oražna.

V torek zvečer je priredilo »Gospodarsko in izobraževalno društvo za dvorski okraj« v restavracijskih prostorih pri »Zlatorogu« vrlo zanimivo in aktualno predavanje. Predaval je gosp. dr. Ivan Oražen o svojih doživljajih, o svojem opazovanju in občutkih, ki jih je nabral povodom svojega samaritanskega dela med ranjenimi balkanskimi brati. Kako priljubljen je gosp. predavatelj pri ljubljanskem občinstvu in kako vrlo se zanima naše občinstvo za novice in življenje svojih balkanskih bratov, dokazuje dejstvo, da so bili vsi prostori nabito polni. Udeležba je bila res nepričakovano številna, naravnost sijajna. Zastopani so bili vsi krogi, da skoro bi lahko rekli, vsi, kolikor toliko narodno zavedni sloji. — Predavanje je posetil tudi bivši župan ravatelj g. Ivan Hribar in deželni odbornik in podžupan gosp. dr. Karel Triller.

Predsednik gospodarskega in izobraževalnega društva za dvorski okraj gosp. Rasto Pustoslemšek je predstavil govornika približno sledeče:

Glas, da se je vrnil z Balkana gosp. dr. Ivan Oražen, se je bliskoma raznesla po Ljubljani (Klici: Živel dr. Oražen!) in takoj se je pojavila splošna želja, da bi gosp. dr. Iv. Oražen priredil predavanje, v katerem bi naslikal in orisal doživljaje, občutke in opazovanja, ki jih je doživel in nabral v času samaritanskega dela med ranjenimi balkanskimi brati. V imenu društva izrekam gosp. dr. Oražnu zahvalo, da se je prijazno odzval povabilu, obenem pa poudarjam, da ta udeležba ne velja samo radovednosti, marveč da s tem izkazuje simpatije tistemu, ki je pohitel na prvi pok puške na sinji Balkan, da tam pomaga in celi rane onim, ki se bore za svobodo. Zahvaljujem se mu kot Slovenec, da je pohitel v našo sredo, da nam odgrne saj nekoliko ono zaveso, ki nam je zastirala pogled na Balkan. (Viharni klici: Živel dr. Oražen!)

Nato je govoril gosp.

dr. Ivan Oražen.

Dragi! Sredi meseca junija bo minulo 524 let, odkar je bil uničen na Kosovem polju silo srbskega car-

stva Murat Silni. Od 15. junija datira srbsko robstvo in suženjstvo, od takrat se ni čutil Srb več doma, od takrat ni bil Srb več siguren svojega življenja, od takrat ni bila srbska žena in dekle več varna svoje časti. Triumfal je Turek, ki je fizično uničil srbski narod. Toda Azijat je pozabil, da ni uničil srbske duše, pozabil je Azijat, da se srbska duša ni klonila kruti sili, pozabil je, da je ostala v srbski duši velika živa moč, upanje in ljubezen do svojega naroda. Vsako priliko je porabil Srb in se dvignil proti svojemu zatiralcu tiranu Turku. Pretekli so potoki krvi in solz. Pred okroglo sto leti je rešil Srb del svoje domovine, toda ne vseh dežel. Takrat se je pojavila zopet kraljevina Srbija. Ta kraljevina je rasla in se jačila, da posane Piemont, ki spasi še one narode, ki še ječe pod krutim jarmom Azijata. In oktobra mesca lanskega leta je presenetila Evropo vest, da so napovedali balkanski narodi Turku vojno. Začudili smo se tudi mi, posebno še, ker nismo poznali moči srbskega naroda. Gledali smo srbski narod, zapeljani po tujem nem. časopisju skozi druga goljufiva očala. Drazil nas je obenem strah. Kaj če zmagal Turčin? V ognju bodo slovanske vasi in Turek bo grazil po krvi in po mrtvih truplih naših bratov. In opravičen je bil ta strah, boj so napovedale male države, boj so napovedale na življenje ali smrt. In zato smo sprejeli Slovenci to vest z veseljem, obenem pa tudi s strahom. — Ker Slovenec ni mogel pokazati drugače simpatij svojim bratom, se je osnoval na Slovenskem odbor za »Rdeči križ za balkanske narode« in vsak, brez izjeme, je rad volje daroval po svojih razmerah. Revez je dal vinar, bogatin več. Obenem so se zbrali slovanski zdravniki, da v imenu slovanskega naroda pokažejo simpatije svojim bratom in jim pomagajo v težkih urah. — Prva ekspedicija slovanskih zdravnikov, bili so 4, je odšla takoj na balkanska bojišča. — Lepo jesensko jutro je bilo, ko smo se odpeljali iz Ljubljane. V Zagrebu so nas pozdravili Hrvati, ki so obžalovali, da se nam ne morejo pridružiti. Pustila jih ni vlada. — Zvečer smo prišli v Zemun, kjer smo prenočili, ker ni bilo za prevoz v Belgrad niti vlaka, niti ladje. Drugo jutro smo prispeli po četrtini vožnji v Belgrad. Tam nas je že pričakoval odposlanec »Srbskega rdečega križa«, ki nas je obvestil, da smo določeni za Niš. Belgrad smo si ogledali samo površno, posebno še, ker je bilo mesto že vsakemu kolikor toliko znano. Opazili pa smo takoj, da smo v deželi, kjer je vojna, kajti videli smo v mestu zelo malo moških. Srečavali smo na ulicah večinoma le ženske in le nekaj starih ljudi. Tudi vojakov smo videli malo. V mestu so ostali namreč le vojaki tretjega poziva, ki so bili oblečeni v civilne obleke in so bili oboroženi s puškami. Zglasili smo se pri vojnem ministrstvu, kjer smo dobili potrebne legitimacije kot vojaški zdravniki in vozne listke, zvečer pa smo se odpeljali v Niš. Vlak, s katerim smo se peljali, je bil poln vojaštva. Videli pa smo v vlaku tudi mnogo žensk, ki so se peljale v Niš, v Skopje in proti Bitolju. Vse te ženske so imele na bojiščih možje, brate, ali sinove, imele so svoje ranjene v bolnišnicah, toda srbska žena ni tarnala in je govorila le o požrtvovalnosti za domovino, za rojake. Bila je navzoča mati, ki je imela teško ranjenega sina. Ni tarnala, marveč ponosna je bila, da je njen sin, dasi je teško ranjen, izvršil častno svojo domovinsko dolžnost. Ko smo čuli pogovore teh srbskih žen, smo bili uverjeni in prepričani, da se Srbu ni treba bati, in da mu ni treba obupavati, dokler ima narod take žene.

Omenim naj pri ti priliki tudi takozvane četaše. Nemški listi nam slikajo te ljudi vedno kot divje razbojnice in roparje. Ali to ni res. Naletel sem na četaše, ki so jako naobraženi, govorili sem z enim, ki je govoril perfektno italijansko, francosko in nemško. Da jih dovede morda več kot 500letno sovražnost napram krutemu zatiralcu Turku do koraka, da vračajo Turkom milo za drago in da postopajo v tem slučaju malo drugače, kot regularni vojaki, se jim ne more šteti toliko v zlo. — Proti jutru smo dospeli v Niš. Na kolodvoru nas je čakal neki moj stari tovariš, ki nas je spremil v mesto. Nastanili smo se v hotelu »Orient«. — Niš, ki je bil pred nekaj leti še prav umazano, pravačito turško gnezdo, je sedaj lepo mesto, regulirano z lepimi cestami in električno razsvetljavo. Tudi za vodovod in za kanalizacijo so načrti že gotovi. Mesto leži na krasni ravnini, obdani z lepimi griči (Suha planina). Hiše so večinoma pritlične, ali enonadstropne z večjimi ali manjšimi vrtiči. Zaradi tega je mesto bolj prostorno kot Ljubljana, dasi ima manj prebivalcev. Niš je centrum srbskega železniškega omrežja in vojaške uprave. Bolnišnic je bilo v

mestu 5. Posebno zanimiva je bolnišnica Čelakule (Stolp iz glav). Bilo je v 19. stoletju, ko se je Sinželič bil proti Turkom. Ko je uvidel, da stoji nasproti premoči, se je zakopal v okope in se obupno branil do zadnjega. Ko so vdrli Turki v okope, je zapalil mine in pognal vse skupaj v zrak. Turki, razjarjeni vsled silnih izgub, so poredali mrtvecem in ranjenjem glave, sezidali so velik stolp in vzdali v vse štiri stene glave, da bi ostrašili srbski narod. Toda prestrašili ga niso. V Čelakule smo našli do 300 bolnikov in enega samega zdravnika. Že tu omenim, da je vlada po vseh bolnišnicah silno pomnjanje zdravnikov. Umirali so srbski vojaki brez zdravniške pomoči, toda iz njihovih ust ni bilo slišati pritožbe, še manj kletve. — Vedel je srbski vojak, da mu domovina ne more pomagati; vedel je, da nima zdravnikov in mirno je trpel. — Mi smo bili dodeljeni okružni bolnišnici. To je nova, moderno opremljena bolnišnica, trinadstropno poslopje na krasnem vrtu. Našli smo okoli 250 bolnikov v velikem neredu. Uredili smo razmere in razdelili bolnike in začelo se je naše vsakdanje delovanje pri operacijski mizi. Eden doli, drugi gori, zdaj je šla roka, zdaj noga, šlo je za življenje. Toda tu ni bilo čuti joka in stoka, ni bilo videti solz, junaško so se ponašali Srbi. Posebno zaupanje pa so imeli srbski vojaki napram slovanskim zdravnikom, ker so vedeli, da smo prišli k njim, da jim pokažemo svojo ljubezen kot bratom. Dobivali smo ranjence iz vseh krajev: iz Merderja, Prilepa, Skoplja, Bitolja itd. Najtežje ranjeni so prišli iz Merderja. Tam so napadli Srbe Arnavti, oboroženi s starimi puškami, sistem Martini. Kroglice iz teh pušk napravijo rano, veliko kot dlan, razbijajo kosti in raztrgajo meso ter inficirajo obenem rano. Rane, povzročene od modernih pušk, smo ozdravili navadno v 14. dnehi ali v treh tednih, rane, dobljene s kroglo iz puške Martini pa smo ozdravili po 8 tednov in tudi po 3 do 4 mesece. Ranjeni so bili vojaki vsepovsodi. Največ jih je bilo ranjenih v levo roko, kar smo si tolažili na ta način, da je vojak, streljajoč imel to roko najvišje. Mnogo je bilo ranjenih tudi na nogah, na prsih, na vratu in na glavi. Ranjence, ki so imeli prestreljene prsi s kroglo iz moderne puške, smo izlečili skoro vse, če ni bila prebita velika žila. Mimogrede omenim, da sem srečal pozneje v Belgradu vojaka, ki je bil v bolnišnici in ki je imel prestreljeno srce. — Turki ranjenci. Tudi ti so se ponašali junaško. Ni se čulo žal besede, ali stokanja, le časih se je čul klic: Alah! Tudi Turki so nam bili pozneje hvaležni. Največ turških ranjencev je bilo v artilerijski bolnišnici. Tam je bilo bolj žalostno. Tam so bili turški ranjenci inficirani s tetomus bacilami. Ta bolezen se je pojavila v znamenju silovitega krča, ki je zvil bolnika v elipso in mu prizadejal silne, neznosne bolečine. Skoro vsi bolniki so umrli. Proti tej bolezní ni pomoči.

Junaško se je ponašal srbski vojak na bojišču, junaško se je ponašal v bolnišnici. Enako junaško se je ponašala srbska mati in žena in srbski oče. — Pripeljali so ranjence ponoči. Stopim k enemu, imel je obezvano glavo, in ga vprašam, kaj mu je. — Krogla me je oprasnila, pravi. — Ali te boli? — O nič hudega ni. — Drugi dan sem mu odvezal rano in mož je imel za pol jabolka možgan zunaj. — Ta mož je okrevaj. — Imel sem ranjenca izpred Odrina, ki je izgubil brata na istem bojišču. Rad ga je imel, da bi umrl zanj. Rekel je: Videl sem brata mrtvega in hudo mi je bilo. — Na moje besede: »Velike so, Srbi, vaši žrtve.« mi je odgovoril priprosto sin srbskega naroda: »Pa šta češ, doktore, šli smo, da rešimo brate in to ne gre brez smrti.« In rekel sem njegovemu očetu, ki ga je prišel obiskovat: »Oče, pojdi domov, žrtve je dosti, ta sin pride domov.« In odgovoril je srbski oče: »Kaj hočeš, duša je trdna in mnogo prenese.« — In priznati moram, da so bili, kadar smo čuli take odgovore, ponosni, da se smemo imenovati za njihove brate.

Velika se je godila Srbom krivica od strani nemških listov, ki so pisali da ravna Srb grdo z ujetimi in ranjenimi Turki in Arnavti. V vojni ni bilo pardona, postopalo se je strogo, kot povsod. Občudovanja vredno pa je, da je pokazal srbski narod toliko kulture v sebi, da je z ujetnikom ali ranjenecem večstoletnega tirana krutega Turka ravnal tako iepo kot s svojci. Grdo je bilo, da je korrespondent krščansko - socialne »Reichspost«, ki ni obiskal niti ene bolnišnice lagal in blatil Srbe, da ubijajo ujetnike, da puste bolnike v blatu. Grda laž je bila to in imel sem priliko, da sem pojasnil to tudi avstrijskemu konzulu, ki mi je v tem pritril. — V Nišu smo ostali 7 tednov. Nastopilo je premirje in odšli smo po težkem in mučnem slovesu

od svojih bratov junakov, pri katerih smo se čutili, kot bi bili ena rodina. Nismo videli solz, ko so trgale bolečine srbske junake, toda ljubezen jih je premagala in solzni so se poslovlili. In solze teh Srbov so nam bile največje zadoščenje, ki so nam ga dali Srbi kot zdravnikom.

Sledil je drugi del vojne in vrnil sem se zopet na pomoč svojim bratom na Balkanu. Hoteli so, da bi ostal v Belgradu, toda ker sem poznal razmere, sem prosil, da me dovede v Niš. Prišel sem v Niš in dobil inženirsko bolnišnico. Imel sem od 200—250 bolnikov, pomagali mi je Slovenec Weixel, ki je prišel naravnost od promocije iz Prage. Delal in pomagal mi je pridno in z veseljem. Tu ni bilo več veliko ranjenec, marveč so bili večinoma bolniki. Imeli so razne notranje bolezni, posebno pljučnic je bilo veliko, bili so 4 slučajni kolere in veliko je bilo ozebljenec. Prišli so izpred Odrina. (Srbi pravijo Jedrenje). Pravili so bolniki, da so imeli dovolj kruha, mesa in sira, toda silno so pogrešali zelenjave. Posledica tega je bila, da se je pojavila bolezen skorbut. Ta bolezen silno oslabi človeka, bolnik dobi po telesu razne lise, začne se mu majati zobje, zatečejo mu žleze in bolnik končno tako oslabi, da se ne more gibati. Dajali smo jim mnogo limonade in vode z jesirom. Pri tem naj omenim, da nam je umrlo prvič v okružni bolnišnici približno 2% bolnikov, drugič je umrlo 3 do 4% bolnikov. Ti bolniki v obče niso bili tako dobro razpoloženi kot prvi — ranjenci. — Prva doba je bila pač junaška doba. Prve ranjence je narod bolj častil, povsod jih je pogostil in obdaroval pri vsaki priliki in jih številno obiskoval. To je ponehalo in to je zaradi tega, ker so bili ti bolniki, ki so imeli več ali manj tudi kužne bolezni in je bil obisk tudi iz zdravstvenih ozirov, kolikor je bilo mogoče, omejen. Ko smo bolnikom to raztolmačili je zavladalo tudi med njimi boljše razpoloženje in veselje so bili, da so prišli domov. Srb ljubi svojo zemljo in ceni domačo grudo nad vse. Pogosto smo čuli: »Naša srbska zemlja je lepša kot bolgarska.«

Bil sem skupno v Nišu dva meseca. Predno sem se poslovil od Srbije, namenil sem si, da si ogledam oproščeno srbsko ozemlje. Z vojaškim priporočilom, kajti le s tem je bilo možno potovati po osvobojenem ozemlju, sem se odpeljal iz Niša v Skoplje. Pri tem bodi omenjeno, da je zadnja štacija srbska Ristovac, prihodnja štacija je že turška. Na vsi progi so vsepovsod samo srbski napis, kjer so se prej šopirili turško-francoski. Zemlja od nove meje pa do Mitrovice je plodovita in rodovitna. Obstojijo skoro iz samega humusa. Kosovo polje je približno 70 km dolgo in 15—25 km široko, ter je pokrito s 2 do 3 in pol metra globokim humusom. Zemlja je še neobdelana, počivala je takorekoč v 500letnem robstvu in dovolj je ognjena s srbsko krvjo. Gotovo je, da postane to polje, ko se prične redno obdelovati žitnica Balkana. Tam je orač od sedaj kmet z lesenim plugom in za brano je porabil kos grmovja, ki ga je obložil s kamenjem. Pridelal je toliko, da se je preživel in da je odšel desetino tiranu Turku. Mesto Skoplje je sezidano na treh gričih in ima krasno lego. Skozi mesto teče reka Vardar, ki bi jo v nekaterem pogledu lahko primerjali naši Savi. Lep je desni breg mesta, levi del pa je pravcato umazano turško gnezdo. Pravili so mi srbski častniki, da so našli v turškem delu mesta toliko gnoja, nesnage in podobne turške kulture, da si je niso upali izvoziti, marveč so skupali velik kanal skozi katerega so spustili Vardar, da je odpeljal to turško kulturo. Posebno znamenita je stara srbska cerkev, ki datira iz 13. stoletja in ima posebno lepa rezbarska dela, izdelek srbski, ki jasno pričča, kako visoko kulturo je imel srbski narod že v oni dobi. V mestu sta tudi dve mošiji in sicer Selimova in Mahomedova. Obiskal sem jih. Posebno pozornost so vzbudile v mošejah krasne preproge. Spomnil sem se na natolčevanja nemških listov, ki so pisali, kako da so Srbi povsod kamor so prišli ropali. Hotel sem se prepričati. Vprašam muftija, če so dolgo te preproge tu. On mi odgovori, da so v mošiji že 2 do 3 leta. Na moje nadaljne vprašanje, če niso vdrli zmagovalni Srbi v mošje, mi je odgovoril turški mufti, ki je gotovo najboljša priča za Srba, da ni vdril v mošje niti en Srb in da so se sploh Srbi jako lepo obnašali. Sploh sem se skušal na več krajih in povsem nepristransko informirati o postopanju Srbov in priznati moram, da nisem čul niti iz enih turških ust kake podobne pritožbe čez Srbe. Vsi so bili edini v tem, da so bili Srbi junaki v bitki, po bitki pa so se ponášali lepo. Prebivalstvo mesta tvorijo

Turki, Arnavti, Orki in Srbi. Preje je bilo v mestu za tujca nevarno, sedaj pa so Srbi razmere že tako uredili, da je v mestu povsod in v vsakem času tujec varen. Iz Skoplja, kjer sem ostal 3 dni, sem se peljal z avtomobilom v Tetovo, znano arnavtsko gnezdo, kjer prebivajo jako premožni prebivalci. Arnavtski del mesta je strogo oddeljen. Čul sem tam srbsko vojaško godbo in veseli Srbi so plesali kolo. Iz Tetove sem se vrnil v Skoplje, od koder sem odpotoval v Prištino. Priština ima velikanski grad, ki je last nekega turškega beja, ki pa stanuje v Carigradu in ki ima toliko posestev, da mu plačujejo najemniki letno okoli 300.000 frankov najemnine. Ta grad, ki je silen, so zgradili seveda turškemu tiranu srbski žulji in ostala je celo ljudska pravljica, da so Srbi pri zgradbi tega gradu toliko trpeli, da je spregovoril celo vol in tožil nad silnimi mukami. Mesto ima okoli 20.000 prebivalcev, leži na Kosovem polju in ima veliko važnih zgodovinskih krajev. Znamenit je Kačanik pas, ki je tako opek, da je komaj prostora za reko in železnico. Šele po več stoletjih se je posrečilo srbskemu junaštvu, da je zavzel s svojim pogumom in taktiko to turško trdnjavo. Znamenita je krasna cerkev Gračanica, ki je bila sezidana v 13. stoletju in ki nam pričča o visoki takratni srbski kulturi. Zgodovinska je ta cerkev in sveta za Srba. Tu se je zaklela srbska armada predno je šla v krvavo, za srbski narod tako usodno, bitko na Kosovem polju. Dalje so tu groblje, kjer so pokopana čreva sultana Murata. Tam je bil nekaj časa pokopan tudi car Lazar in pa Obilič, ki je zaklal Murata. Tam so tudi grobovi slovič turških vojskovodij Sulimana in Gazi Mestana. Iz Prištine, ki leži nekoliko vzvišeno, se krasno vidi celo Kosovo polje, kjer se je vršila zgodovinska bitka in ni čuda, da je zaplakala srbska armada, ki je stopila na ta sveta tla, in zakleli so se srbski junaki, ko so polagali srbski častniki še krvave sablje na grobove svojih prednikov — junakov, da nihče drug kot oni, ne bo gospodaril več na tem svetem polju. Čez Kosovo polje tečejo tri reke. Posebno lepo je polje Gomiladi, ko je vse v rdečem cvetju. Ljudstvo pravi, da poganjajo rdeči cveti iz srbske krvi in da bodo sedaj, ko je Kosovo zopet osvobojeno, prenehali. Mimogrede naj še povejam, da sem našel tu tudi znanca srbskega profesorja, s katerim sem se seznanil svoječasno v Ljubljani. Bil je vesel svidenja, služil je kot rezervni častnik. Znal je še nekaj slovenskih pesmic, tako da morem reči, da sem čul v Prištini slovensko pesem. Iz Prištine sem šel v Mitrovico. Mesto ima slikovito lego toda sicer pa ni posebnega. Omeniti je treba silne razvaline gradu Nemaničev, od koder se začeli širiti Nemanići slavo in moč srbsko. Tu sem dobil tudi tovariša kolege, s katerimi smo študirali skupaj pred 18. leti. Veselo je bilo snidenje in presenetilo nas je. V Mitrovici me je dohitelo sporočilo, ki je napravilo nepričakovano konec mojemu potovanju. Vrnil sem se v Niš in od tod v domovino. — Končno naj povem še nekaj o srbski armadi. Vojski so oblečeni dobro. Prvi poziv ima škornje, drugi in tretji pa nosi opanke. Toda ti ljudje so silno utrjeni, nič mu ne de, če si zmoci noge, segreje si jih in posuši opanke pa je zopet dobro. Tako so pravili srbski vojski sami. Oboroženi so Srbi z modernimi puškami, imajo izvrstne topove in se sploh glede kvalitete orožja lahko merijo z vsakim. Posebno dobro, naravnost vzorno je organiziran tren, katerega so glasno občudovali vsi tuji vojaški atašiji. Srbska armada je izborna preskrbena z živili in municijo. Napore je prenašal srbski vojak prav dobro, on ne pozna godrnjanja in tudi ne zabavljanja čez častnike. Sploh je razmerje med častniki naravnost idealno bratsko-demokratično. V gostilni se ne sramujejo drug drugega, sede pri mizi. Med sabo se tikajo, samo da pravi vojak častniku ti gospodine. Ta demokratizem je tudi vrlo dobro vplival v vojni. Vojski so se naravnost bali za svoje častnike, češ, kdo nas bo vodil, če jih izgubimo in vlekli so jih večkrat naravnost za suknje nazaj, če so se preveč izpostavljali nevarnosti. — Tudi ni v srbski armadi med posameznimi branžami nikake medsebojne tekme, vse je zlolepo harmonično eno v drugo in le ti harmoniji se ima Srbija zahvaliti za svoje uspehe. Disciplin kljub temu demokratizmu ne trpi prav nič, dasi ne reče srbski vojak »pokorno javim« marveč prosto samo »javim«. Tu imamo krasen vzgled, kako demokratizem in stroga disciplina prav lahko skupaj izhajata. Omenim še nekaj, pri čemer bi rad videl tu navzoče naše fante rekrute. Kaj ti počno, vsi veste, gabi se včasih človeku. Imel sem priliko vi-

deti v Nišu 7000 rekrutov. Šel sem jih večkrat gledat, kaj počno. Obšli so se lepo, telovadili so, igrali se, piskali na piščalke in plesali kolo. In to je bilo jutraj, opoldne in zvečer. Srbskega vojaka nisi videl pijanega. — S tem sem podal kratko sliko, kaj smo doživeli in videli med našimi brati, ko smo izvrševali med njimi kot zastopniki slovenskega naroda bratsko samaritansko dolžnost. Verujte bratje, stotero je plačan vsak dar, ki ste ga darovali za srbske brate z zahvalo srbskega naroda, srbski ranjenec vas bo pomnil. Da je srbska duša velika in zmognila velikega naj vam služi končno to-le kot vzgled. Po bitki pri Kumanovem pričakovali so Srbi še hujše bitke na takozvanem Ovčjem polju. Šle so naprej konjeniške patrulje, da reknoscirajo svet in cesto, ki je polna nevarnih ovinkov, pripravnih kot nalašč za zasede. Bilo je pred nekim takim nevarnim ovinkom. Jahal je spredaj en vojak, sledila sta mu dva, tem trije in vedno večje in močnejše čete. Tik pred ovinkom požene nenadoma silno nek jezdec konja in prehti se pred ovinkom prvega vojaka. Ni bilo prav to in častnik ga je stavil na odgovor. In odgovoril je srbski vojak: »Gospod, on je edini sin matere, mi pa smo trije bratje.« Lažje bo utrpela sina naša mati, ki ima tri sine, kot njegova edinka. Obrnil sem se proč, mi je rekel častnik, odgovora na to nisem mogel dati in sem ga odpustil. Bratje to je veličina duše pred katero se moramo klanjati in veseli smo lahko, da smo mogli pomagati onim, na katere smo lahko ponosni in veseli, da smo jim bratje.

Viharen in dolg aplavz je sedit govorniku z navdušenimi živjokli. G. Pustoslavšek se je v imenu navzočih zahvalil govorniku za krasno in velezanimiva izvajanja, za zahvalo pa padali številni in obilni darovi v nahiralnike, za Narodni sklad in za Ciril - Metodovo družbo, za kateri sta nabirali gdč. Marčankovi.

Končno je pozdravil govornika še ravnatelj in bivši župan ljubljanski g. Ivan Hribar, ki je poudarjal med drugim stoletno zaostalost balkanskega polotoka, ki bo sedaj, ko so ga osvobodili narodi s tako visoko kulturo, vzcvetel in bujno bodo vzrastle nove dežele. Malo je Slovenec, ki jim je bila dana prilika, da so videli sedaj po vojni oproščeno slovensko ozemlje. Govornik je nato omenil, da namerava prirediti letos »Slovanski klub« poučno in zabavno potovanje po slovenskem jugu, udeležencem članom kluba je že zasigurana prosta vožnja in zanimivo bo to potovanje posebno za mlajše, ki bodo imeli morda priliko videti pozneje te osvojene kraje še enkrat in se bodo lahko prepričali o razcvitu in napredku. Vsekakor bo nudil ta ugodni izlet v novoosvojene kraje veliko zanimivosti. In videli bodo izletniki lahko tudi silno kulturn element, prvi za Nemci, Arnavte, ki tudi morajo zanimati Slovence. — Nato se je razvila še kratka medsebojna živahna debata, s katero se je zaključil ta res lep večer, ki ga je priredilo svojem okraju »Gospodarsko in izobraževalno društvo za Dvorski okraj«.

Dogodki na Balkanu.

Mirovna pogajanja.

Dr. Danev je imel s sir Edvardom Greyem pogovor o težakah glede mirovni pogajanj. Po bolgarskem mnenju bi se lahko v enem ali dveh dneh našle za vse zavezničke, za Turčijo in vevlasti sprejemljive modifikacije. Dr. Danev je baje mnenja, da bi bila v nasprotnem slučaju dolžnost vevlasti, storiti potrebne korake, da se zajamči podpisanje mirovne pogodbe.

Finančna konferenca.

Prva seja pariške finančne komisije se bo vršila dne 22. ali 23. maja. Njena prva naloga bo, določiti modus procedendi za posvetočanja. Med drugim gre za vprašanje, ali se naj vojskujoče se balkanske države udeležijo konference le s posvetovalno, ali glasovalno pravico. Na Dunaju so mnenja, da bi bilo najboljšo, če bi smele balkanske države samo tupati kaj pripomniti, glasovati bi pa ne smele. V sled tega poročja »Vossische Zeitung«, da ta konferenca najbrže ne bo imela pravega uspeha. — Trozveza namreč želi, da naj imajo balkanske države na konferenci samo posvetovalni glas. Avstro - Ogrska pa je celo predlagala vevlastim, naj se izrecno določijo, da se morajo vsi sklepi sprejeti soglasno.

Kralj Peter ne odstopi.

Srbski ministrski predsednik Pasić je včeraj popoldne brzojavno sporočil srbskemu konzulatu v Ženevi, naj dementira vest o namerava-

nem odstopu kralja Petra kot popolnoma neutemeljeno.

Bolgarsko.

Iz Sofije poročajo, da bo te dni izšla vladna odredba, v kateri se naznanja, da morejo biti sprejeti inozemski državljani v bolgarsko državno službo. Vendar pa se svari, priti že zdaj v deželo, ker neednost med zaveznički zelo ovira gospodarsko življenje. Kriza je zdaj večja nego med vojno.

Enver beg.

Enver beg, o katerem se je govorilo, da je bil nanj izvršen atentat in da je bil teško ranjen, je dospel popolnoma zdrav v Carigrad. Najbrže bo šel za dalj časa v inozemstvo na dopust.

Štajersko.

Iz deželnega šolskega sveta. V seji, dne 17. maja so bili definitivno nastavljeni: Matilda Požar v Vojniku — okolici; Ivan Kranjc pri Sv. Lovrencu na Dr. p.; Regina Gobec v Majšperku; Friderik Majcen pri Sv. Urbanu nad Ptujem; Avgust Schalamun v Rogatcu; stalno je vpokojena učiteljica ročnih del v Zgor. Radgoni Amalija Pirch.

Zveza narodnih društev na Štajerskem je priredila v nedeljo dne 18. maja dve predavanji: v Bralnem društvu na Bregu pri Celju je govoril tajnik M. Stibler o zgodovini bojev na Balkanu, v Dolu pri Hrastniku pa urednik Lešničar o zemlji in narodih na Balkanu. To predavanje se je vršilo po ustanovnem običnem zboru C. M. podružnice v posojilnični dvorani in do ga ilustrirale dobro uspele skioptične slike.

Razmere pri Južni železnici. V zadnji številki »Časopisa jugoslovanskih železniških uradnikov« čitamo: »Kakor znano, se je ravnateljstvu Južne železnice poljubilo »vzdigniti« postajenačelnika v Slovenski Bistrici. Je to pri Južni železnici nekaka specialiteta, namreč obglavljenje slovenskih postajenačelnikov. Prosim, si po tem za to postajo dobro kvalificirani slovenski uradniki, a dobil je ni nobeden. Nočemo novemu postajenačelniku odrekati strokovne usposobljenosti, a ožigosati moramo postopanje gotovih gospodov pri vodstvu Južne železnice, ki na Volksratovo podpihavanje izrivajo slovenske uradnike s službenih mest v slovenskih deželah in spravljajo na njihova mesta tujce.« Pritrujemo.

Celje. Celjska narodna godba priredi v četrtek, dne 22. maja 1913 ob 8. zvečer koncert v gostilniških prostorih Narodnega doma. Ob ugodnem vremenu se vrši koncert na vrtu.

Iz Celja. Odvetniški kandidat g. dr. Karel Koderman je napravil v Gradcu odvetniški izpit.

Z Brega pri Celju. V soboto, dne 24. maja priredi bralno društvo pri Radeju zvečer predavanje o Balkanu s skioptičnimi slikami »Zveze narodnih društev«.

Slovenjebistriški okrajni šolski svet je storil v svoji redni seji z dne 16. maja sledeči sklep: Z ozirom na dejstvo, da je učiteljska beda dosegla že vrhunc, regulacija plač pa je za pričakovati šele po delazmožnosti dež. zbora, se naprosita deželni odbor in visoka vlada, da izvenparlamentarnim potom ukreneta pomoč v dopustnem obsegu, obenem pa vporabita ves svoj vpliv za delazmožnost dež. zbora, da se definitivno uravnajo učiteljske plače v smislu činovnih razredov od XI. do VIII. in da na ta način prideta do miru učiteljstvo in šola in da se dalje z zapostavljanjem učiteljstva ne ovira tako potreben razvoj šolstva v deželi. Ta sklep je bil soglasen.

Ormož. Zastrazjenosti slovenske hiše. Sedaj se nam pa res ni treba bati, da pride krivolčni Turek nad nas, ko stražijo policajci in žandarji našo hišo. Danes so iskali, ne vemo če Albance ali Turke pri nas. Govori se, da so zasledovali nekega cigana, ki jim je ušel in se skril v slovensko hišo. Pa mu je bil takoj policaj za petami, mudilo se mu je tako, da niti ni imel časa si sabljico prepasati. Kaj pa če bi ga cigan nalomastil? Pa tudi nemški orožniki so imeli strašno silo, pozabili so celo na sablje, kakor policaj, in so brez vsega stali na straži, eden v nekem grmovju, drugi pa pri neki hiši - gostilni. Ubogi »Cigan« pa je med tem točil krave solze, rad bi ušel pa ni vedel kako, ker je bil obkoljen od vseh strani, in bi mu ne bilo možno zbežati, ker je bil že truden, medtem ko bi oba nemška žandarja in nemški policaj brez sabelj ložje tekli in ga prijel. Končno pa so le spoznali, da ta človek ni pravi cigan ampak — agent neke strojne tvrdke, pa so možje brez sabelj iz svojih pozicij

zopet »einrukali«. Kaj drugega pa se tokrat ni zgodilo.

Gostovanje igralcev z ljubljanskega deželnega gledališča v Celju. Dramatično društvo v Celju priredi v soboto, dne 24. maja in v nedeljo, dne 25. maja v »Narodnem domu« gledališki predstavi. Gostujejo igralci z ljubljanskega deželnega gledališča pod vodstvom g. R. Bukšeka. V soboto se uprizori trojejska drama »Nepošteni«, spisal Gerolamo Rovetta; v nedeljo pa trojejska burka »Gospod senator«, spisala Schönthau in Kadelburg. — Začetek vsakokrat ob pol 9.; cene navadno; vstopnice v predprodaji v »Zvezni trgovini«.

Iz Zalca. Moška in ženska podružnica Ciril - Metodove družbe v Zalcu priredita v nedeljo, dne 25. maja ob pol 8. zvečer v dvorani gosp. Hodnika gledališko predstavo »Zlodejeve skale«. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo novega gledališkega odra, pričakujemo obilne udeležbe.

Odbor.

Iz Št. Jurja ob j. z. Preteklo nedeljo, 18. t. m., je priredil Sentjurski pevski zbor svoj pomladanski koncert v prostorih g. Alojzija Nendla. Njegov nastop nam je že znan pri večjih prireditvah, vendar se je zadnjič opazilo, da se je izurjenost, disciplina in nastop pod vodstvom gosp. pevovodjem Čulekom znatno zboljšalo. Ugajale so posebno Slovenske narodne pesmi s Koroškega, ki se pri nas zelo malo gojijo in bo to napako treba odpraviti pri pevskih društvih. Občinstva pri koncertu se je nabralo veliko, posebno je bilo mnogo gostov iz Celja. Med udeleženci smo opazili oba naša štajerska skladatelja dr. Schwaba in dr. Ipavca, kakor tudi predsednika Celjskega pevskega društva, dr. M. Hrašovca. Zbor je štel 28 pevcev.

Akademično tehnično društvo »Tabor« v Gradcu ima svoj I. redni občni zbor letnega tečaja v soboto, dne 24. maja t. l. v gostilni Zur Universität ob 8. zvečer.

Drobne vesti. Iz Celja. V ponedeljek opoldne je povozil vlak nekoliko gluho delavko Veleňšek na prehodu čez progo na Dolgem polju. Težko ranjeno žensko so spravili v bolnico. — Vreme imamo zelo hladno, na Pohorju je padel v noči od ponedeljka na torek sneg.

Koroško.

Ponesrečen železničar. V Krivi vrbi je padel pri premikanju tovornih voz raz voz sprevodnik Friderik Puchmeister iz Maribora. Pri padcu si je zlomil na dveh mestih levo nogo. Odpeljali so ga v celovško bolnišnico.

Dva begunca. V Beljaku sta pobegnili že v petek dva sina pekovskega pomočnika Reiter. Eden je star 13 drugi 9 let. Starejši je pobegnil, ker se je bal kazni zaradi slabega spričevala in je spravil še mlajšega brata s sabo. Dosedaj še nimajo o dečkih nobene sledi.

Pogorelo je v Otmanjah celo posestvo gospodarja Andreja Gobernika. Ogenj je uničil popolnoma vse. Ljudje so si rešili komaj golo življenje in nekaj obleke. Kako je ogenj nastal še ni znano.

Primorsko.

Tržaški Nemci in občinske volitve. — Zavrtna igra. — Boj Slovanom. — Značilno je in čudno kako lepo se najdejo bratci, ki so med sabo hudi rivali, v slogi in edinstvi, če je treba nastopiti proti Slovanu. Našli so se v Trstu zopet Italijani in Nemci in podali so si roke za složni boj proti Slovincem. — Nemško politično društvo v Trstu je sprejelo glede stališča, ki naj ga zavzamejo Nemci napram občinskim volitvam v Trstu sledečo resolucijo: »Nemško politično društvo je sklenilo, da priporoča nemškim volilcem v Trstu, da oddajo pri bodočih občinskih in tudi deželnozborskih volitvah vsled posebnih političnih razmer tržaških svoje glasove celotno laško liberalni stranki«. — Igra Nemcev je prozorna, naravnost zavratna, kar se osvedoči, če čitamo razloge, ki so privedli vnete Reichovce, pilote Bismarkovce v Trstu do tega sklepa. Nemci pravijo, da so uvideli, da sami, če nastopijo samostojno, ne opravijo nič. Politične, gospodarske in kulturne razmere (?) v Trstu pa so jih privedle do spoznanja, da bi v slučaju, da se ne pridružijo Italijanom koristile le slovenski manjšini in slavoilski (?) socialni demokraciji. Nemci imajo približno 1600 glasov. Njihovo stališče izvira iz prepričanja, da grozi vedno večja nevarnost, da se Trst posloveni, kar bi bilo proti interesom Nemcev in države. Še lepše pa pride. Nemci so vsled balkanskih vojn prisiljeni zasledovati politiko »Jadranskih sil« in so primorani pomagati oni stranki, ki je ogrožena od Slovanov. — Zato upajo, da bo vlada vpoštevala važnost in

dalekosežnost (?) njihovih sklepov in ustavila energično jugoslovansko prodor proti Adriji. — Komentarija ni treba, tržaški Slovenci odgovorite primerno tem nesramnostim drugi mesec na voličih tržaških.

Preiskava proti Rozini in Finšgerju se še vedno nadaljuje in še ne bo tako kmalo končana. Prihodnje porotno zasedanje v Gorici se prične v ponedeljek 23. junija, toda pred to poroto obtoženca še ne prideta.

En korak . . . V ponedeljek sta se vršili v Gorici zopet dve obravnavi zaradi § 305. Fran Voncina iz Gorice je prišel v neko gostilno pri Sv. Antonu v Gorici. Tam je rekel neki Lah, da pije na zdravje našega cesarja, Voncina pa je rekel, da pije na veselje srbskega kralja. Pri razpravi se je pokazalo, da hodijo v tisto gostilno sami pijančki, ki Voncina niso mogli dokazati krivde. Voncina je bil oproščen. Bilo je po zimi, ko so zagnali krik o srbofilskih demonstracijah v Gorici. Čiči iz Oslavljia je bil obtožen, da je kričal živjo kralj Peter. Ker pa je klical le soseda Petra Kralja, ki je bil v družbi, je bil oproščen.

7 mesečni plod. Nočni čuvaj na prejšnjem Senenem trgu v Trstu je opazil sumljiv par, ki je taval po trgu. Naenkrat je vrgel moški v bližnji jarek zavoj in parček je pobegnil. Čuvaj je hitel za njima toda jih ni dohitel. V zavoju so našli 7 mesecev star plod, ki so ga prenesli v svrhu obdukcije v mrtvašnico. Storičev se niso dobili.

Tatvina na parniku „Gablonz“. Preiskava glede tatvine na parniku „Gablonz“, o kateri smo že obširno poročali ni dosegla še nobenega uspeha. Posebne težkoče tvori tudi to, da govori okradeni perzijski trgovec in ministerjalni tajnik v Teheranu Ismael Mirza Kan samo svoj materni jezik in sicer narečje, katerega ne razume tudi ne perzijski konzul v Trstu Hugo Visin. Njegov sin pač razume nekoliko francosko in angleško, toda preiskovalno sodišče bi rado slišalo izpoved njegovega očeta samega. Dognano pa je, da je zakrivila tatvino pred vsem Perzijskega malomarnost in brezskrbnost, ker ni izročil svoje dragocene priljage parniškemu poveljstvu.

Vtisk nadomestne deželnozborske volitve v Pulju. Kakor smo poročali je izpadla volitev tako, da so dobili kamorasi največ glasov, za njimi pridejo šele socijalni demokrati s svojim mandatom in kot tretji Hrvati. Treba bo ožje volitve in le s pomočjo ožje volitve bodo obdržali socijalni demokrati svoj mandat. Volitev je napravila precej mučen vtisk. Kamorasi so se vzdignili, toda to število se ne sme vzeči za trdno podlago njihove moči. Kakšne okoliščine so igrale pri tem svojo vlogo se ne ve, gotovo pa je, da številni volilci, ki so volili s kamorasi, niso iz prepričanja, marveč iz vse drugih samo začasnih nagibov. Socijalni demokrati so izgubili in padli. Morala med laškimi socijalnimi demokratičnimi volilci je silno padla in sprizginiti se bodo morali do sedaj bahavi laški socijalni demokrati, da sami ne opravijo nič. Hrvaška stranka je dosegla svoj uspeh. Ona seveda ni mislila na zmago, hotela pa je pokazati, da je tudi odločen faktor in to je v polni meri, kljub vsem mahinacijam komorašev dosegla. Lahko reče, da bo pri ožji volitvi, ki se vrši v nedeljo 25. t. m. odločevala ona.

Smrtna obsodba. Včeraj se je vršila pred porotnim sodiščem v Rovinju obravnava proti Antonu Vitasoviću iz Vodnjana zaradi zavrtnega umora svojega svaka Benjamin Dikovica. Benjamin Diković ga obiskal na povabilo. Ko se je hotel zvečer Dikovici vrniti domov, se mu je ponudil Vitasović, da ga spremi s puško. Toda Diković si je premislil in je sklenil, da prenoči rajši pri sorodniku. Ponoči pa se je splazil Vitasović v njegovo spalnico in ga je ustrelil. Vitasović se je zagovarjal, da je ustrelil svaka v silobranu. Toda obravnava je dokazala, da je vsak silobran izključen. Postelja je prevrtna od več krogel in popolnoma prepojena s krvjo. Vitasović je potegnil že mrtvega svaka iz postelje in ga vrgel po sobi, da bi se lahko zagovarjal s silobranom. Porotniki so potrdili vprašanje glede zavrtnega umora in sodišče ga je obsodilo na smrt na vešalih.

Nov brzovlak Monakovo-Reka. Oficijelno se poroča: Uprava avstrijskih državnih železnic upelje s 1. junijem nov dnevni brzovlak, ki bo odpeljal iz Monakova ob 7 zjutraj; pride v Ljubljano ob 6. zvečer in na Reko ob četr 11 po noči.

Dnevne vesti.

V poslanski zbornici se je včeraj začela velika in pomembna razprava o avstrijski zunanji politiki. Ta razprava je toliko večje važnosti, ker je očitno, da stojimo tik pred odločitvijo o bodoči smeri cele notranje politike v državi in zna ta nova smer postati ali rešilnega ali usodnega pomena za ves slovenski

narod. Na delu so najrazličnejši vplivi in čisto negotovo je, kako izpade odločitev. Zaradi tega je pa potrebno in je bilo pričakovati, da se bo govornik, ki dobi za slovenske poslance besedo, zavedal velike važnosti tega momenta in pojasnil slovensko stališče tako glede zunanje, kakor glede notranje politike z možno odkritosrčnostjo, kar bi toliko laglje storil, ker je slovensko stališče pač v nasprotju s sedanjo politično smerjo, a se popolnoma vjema s praviimi interesi monarhije in to vse bolj kakor sedanja oficijalna politika. Pričakovati se je to smelo toliko bolj, ker je klerikalno časopisje v zadnjih mesecih zavzemalo načeloma dosti korektno stališče. Vemo, da nima klerikalna stranka med svojimi poslanci moža širšega obzorja in državnika duha in nismo se udajali iluziji, da bo govornik slovenskega naroda osvetlil temna pota avstrijske politike, ji pokazal nova in boljša ter s silo argumentov in prepričevalnostjo razlogov sprožil in provzročil novo orijentacijo zunanje in notranje politike. Ne, pričakovali smo le minimum tega, kar se sme zahtevati celo od ljudi tako skromnih zmožnosti, kakor so slovenski klerikalni poslanci, a še tega nismo doživeli. Slov. govornik je bil dr. Korošec in nehoti se vsiljuje človeku vprašanje: čemu je neki govoril. To mizernost, s katero je nastopil, bi bil lahko prihranil sebi in slovenskemu narodu. Njegovo besedovanje bi morda zadostovalo za kak shodič »zavednih« volilcev na kakem farovškem dvorišču ali za zabavni del kakega zborovanja katoliških študentov, nikakor pa ni zadostovalo za tako velevažno politiko. Uvažujemo popolnoma, da so se klerikalci že zopet na pol prodali Stürgkh-Hochembergerjevi nemškoniacionari vlad, ki jih hoče kupiti, da bi Slovence izigravala proti Čehom, ali če dr. Korošec že ni več smel zavzeti poštenega stališča, naj bi bil raje molčal. Tako je pa le slovensko stvar kompromitiral. In potem še se čudimo, da kot narod ne uživamo nikakega ugleda. Če je usoda že tako nemila, da nas za našo kulturno in gospodarsko zaostalost kaznuje z najgrijim klerikalizmom, kar ga je svet kdaj videl, tega vendar nismo zaslužili, da nam je za reprezentante in zastopnike dala tako inferijorne ljudi, kakor so zbrani pod klerikalno zastavo.

+ Vitez žalostne postave. Časih — že precej dolgo je tega — so vladale v naprednih vrstah nekeke simpatije za dr. Kreka. Ljudje so delali med njim in med gotovimi drugimi klerikalnimi prvaki razloček in sodili so, da je v njem kraj vseh njegovih napak nekaj močnega. Reklo se je in mislilo se je: Krek je neotesan, nobene vzgoje nima, svojega temperamenta ne zna krotiti, nikoli ni občeval s civiliziranimi ljudmi, a njegovo srce ni napačno, krivice vedoma in hotoma iz same zlobe tudi nasprotniku ne bo storil in postavil se bo za pravico, posebno še če bo čutil, da je to njegova častna dolžnost. Tako mnenje je vladalo o njem precej splošno. Seveda je Krek sčasoma poskrbel, da se je to mnenje precej predrugačilo, a vendar moramo z nekakim obžalovanjem konstatirati, da niti ostankov tega nekdanjega dobrega mnenja ne zasluži. Do tega spoznanja smo prišli v soboto, ko smo v »Slovenec« čitali ostudne in podle napade na g. Kamilo Theimerjevo. Ti napadi so pokazali, da je Janez Krek v resnici vitez najžalostnejše postave in da nima niti najprimitivnejšega čuta za dolžnosti prijateljstva. Dr. Krek je pravi vodja klerikalne stranke, njegova beseda je v stranki odločilna, njegova beseda je odločilna tudi pri glasilu stranke. Z g. Theimerjevo so ga vezale jako ozke prijateljske vezi. Poldrugo leto je bil stalni gost v njeni hiši in posvetoval se je z njo celo o političnih in gospodarskih stvareh v naši deželi, ki je g. Theimerjev vendar tuja. To pač priča, da je moralo to prijateljstvo biti zelo presrečno. Kako se pravi Ciceron? »V prijateljstvu ni nič fiktivnega in nič simuliranega in kar je v njem, je pristno in prostovoljno.« Prijateljstvo je bilo razmerje med dr. Krekom in g. Theimerjevo in moralo je izvirati iz simpatij in obojestranskega osebnega spoštovanja in veliko je moralo biti to prijateljstvo, saj se iz klerikalnih krogov čuje celo mnenje, da je bila g. Theimerjeva poldrugo leto prava duševna voditeljica klerikalne stranke. Naj se je to prijateljstvo tudi razdrlo, naj je vzrok katerikoli, neke dolžnosti so na dr. Kreku vendar ostale in dolžnost njegova je bila čisto gotovo, da zabrani tak način bojevanja proti g. Theimerjevi, kakršnega se je poslužil »Slovenec«. G. Theimerjeva je vedela, kaj stori, ko je s polnim imenom stopila pred javnost; začela je boj in morala je biti pripravljena

na odgovor, a da jo bodo v listu, pri katerem ima njen nekdanji dobri prijatelj dr. Krek veliko besedo tako po pasje grdo in lažljivo psovali, tega najbrž ni pričakovala. Dr. Kreka je lahko sram v dno duše, kajti zdaj pač ni dvoma, da je bilo tudi mnenje o njegovi močnatosti in o poštenosti njegovega srca napačno, kakor marsikatero drugo dobro mnenje, ki je nekdanj vladalo o njem.

+ Zmota gospe dr. Šusteršičeve. Pismi, ki jih je g. Kamila Theimerjeva pisala gospe Šusteršičevi in gentlemanu dr. Pogačniku in ki smo ju včeraj priobčili, sta vzbudili mnogo zanimanja in provzročili tudi mnogo komentarjev. Zlasti daje ljudem misliti brzovakva, s katero je gospa Šusteršičeva odgovorila na pismo g. Theimerjeve. V pismu je bilo rečeno, da je dr. Šusteršič poslal dr. Pogačnika vprašat g. poslance Povšeta, če se hoče res z g. Theimerjevo poročiti. Gospa Šusteršičeva je na to odgovorila: »Vest o mojem možu je popolnoma izmišljena.« Iz pisma, ki ga je g. Theimerjeva pisala dr. Pogačniku je pa razvideti, da ji je g. Povše sam povedal to novico, da je torej brez vsakega dvoma popolnoma resnično, zakaj to je docela izključeno, da bi si bil gosp. Povše to izmislil. Kako je mogla torej gospa Šusteršičeva brzojaviti g. Theimerjevi, da je vest o njenem možu neresnična? Sama od sebe tega ni mogla vedeti. Kaj je naravnije, da je vprašala svojega moža, ki je bil z njo v Črnomlju in da je odgovorila to, kar ji je mož povedal in da je torej ne zadene nobena krivda, če jo je lastni mož nalogal. Čemu pa je dr. Šusteršič svoji lastni ženi utajil resnico in jo spravil v zmoto, to je uganka, ki je ne bomo poskušali rešiti, ker spada stvar samo v alkoven.

+ Revolva v hrvaški stranki prava, ki je pričela s tem, da so se iz afere, tičeče se zavarovalnice »Balkan« znani gospodje dr. Aleksander Horvat, dr. Ivica Frank in dr. Sačahs polastili strankinega glasila, dokazuje, da se nahajajo v stranki elementi, ki ne morejo trajno živeti pod enim klobukom. Pri takih evolucionih in revolucijah je sicer navadno, da večina iztisne manjšino, v hrvaški stranki prava pa se je dogodilo narobe, da je vsaj začasno manjšina pokorila večino. Večina hrvaške stranke prava nima sedaj nobenega svojega glasila, ker je strankino glasilo okupirala frondujoča skupnica Horvat-Frankova. Posledica te revolte bo pač ta, da bo prišlo v stranki prava do razkola, iz katerega bo izšla stara Frankova stranka, ki si bo skušala z zakulisnim pakiranjem z vsako vlado in hujškanjem proti srbskemu življu utrditi življenje. Če se ji bo to posrečilo? Mislimo, da se že tudi na Hrvaškem minuli časi, da bi lahko živila in igrala ugledno vlogo v javnem življenju stranka, ki hoče s pustolovčinami in s švadroneštvom delati svoje politične račune. Za to smo prepričani, da bo imel »puč«, ki ga je izvršila zloglasna triperesna detelja Horvat - Frank-Sachs samo to posledico, da se bodo vsi poštene elementi hrvaške stranke prava še bolj približali hrvaško-srbski koaliciji.

+ Višji državni pravdnik »slučajno« v Novem mestu. Te dni se mudi v Novem mestu višji državni pravdnik. Prišel je tja čisto »slučajno« ravno ob času, ko je bila razpisana nova razprava proti stranki nevarnemu »veleizdajalcu«, bivšemu finančnemu pazniku Česniku, ki je tako skrajno drzen, da je celo v oštarijski kuhinji dve kočevski babi za norca imel in spravil s tem 50 milijonov prebivalcev broječo monarhijo v nevarnost. Novomeški besedniki so močno ugubili, če višji državni pravdnik ni mar prišel malo bližje pogledat ta prečudni »veleizdajniški« proces in ker ne vedo, da je vsako vplivanje od zgoraj bilo že leta 1848. odpravljeno, so delali celo različne komentarje. In zgodil se je čudež, da je ravno tako, kakor novomeški besednik, mislil tudi sam g. višji državni pravdnik. Mislil si je namreč, da bi se znal njegov slučajni prihod napačno tolmačiti, da bi znali ljudje vendar misliti na kako vplivanje od zgoraj in zato je za čas, določen za razpravo, raje iz Novega mesta odstopoval.

+ Še en »veleizdajalec«. Posestnika v Metliki g. Antona Gustina je nekdo ovadil, da je zagrešil »klince proti avstrijski državi«. Sodišče v Metliki je že uvedlo preiskavo.

+ Odlikovanje. Višji inšpektor pri evidenčnem uradu zemljiškega davčnega katastra v Trstu Franc Vesel je dobil viteški križec Franc Josipovega reda.

— »Slovanski klub«, ki se je osnoval v Ljubljani in čegar od vlade odobrena pravila smo svoječasno že priobčili v našem listu, se bo tekom prihodnjega tedna konstituiral ter pričel s svojim delovanjem. Da je

bilo takšno društvo v Ljubljani potrebno, dokazuje zanimanje, ki se opaža za ta klub v vseh naših narodnih slojih. Pričakovati je torej treba, da bo k temu društvu pristopilo vse, kar narodno čuti in misli. Prijave za pristop k »Slovanskemu klubu« sprejema g. ravnatelj Ivan Hribar in uredništva naprednih slovenskih dnevnikov.

— Na dr. Oražnovem predavanju pri »Zlatorogu« se je nabralo 43 K 53 v za »Narodni sklad«. Istočasno se je nabiralo tudi za družbo sv. Cirila in Metoda v nabiralnik za drugi kamen.

— Aprobacija učne knjige. Ministrstvo za bogoslužje in nauk je z razpisom z dne 30. aprila 1913, št. 8003 odobrilo učno knjigo: A. Kleibel - Ivan Volc: **Trgovska korespondenca.** Knjiga je glasom odobrila obče pripuščena za pouk na trgovskih učnih zavodih s slovenskim učnim jezikom. Slovenci smo s tem dobili prepotrebno knjigo, ki smo jo tako dolgo pogrešali. Za naše trgovce in obrtnike je bilo doslej v resnici silno kvarno, ker niso imeli na razpolago slovenske knjige za trgovsko korespondenco. Prednost te knjige je, da je jako porabna za one, ki se hočejo sami vaditi v trgovskem spisanju. Knjigo je spisal magistratni revident g. Ivan Volc, založilo pa je knjigo slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani, ki je že doslej izdalo sledeče strokovne knjige: **Memnično pravo, Trgovsko knjigovodstvo, Trgovsko računstvo.** Cena nove vezane knjige znaša 3 K 50 v.

— Društvo za promet tujece je izdalo ravnokar v francoskem jeziku lično knjižico »Pays Alpestre Carniole«, v kateri opisuje krasote kranjske dežele, s slikami (Triglav, Bled, Vintgar, Bohinjsko jezero, Postojnsko jamo itd.). — Knjižica se bo razposlala v več tisoč izvodih na vse kraje.

— Smrtna nesreča na ljubljanskem Južnem kolodvoru. Predvčerajšnjem je povozil na tukajšnjem Južnem kolodvoru poštni vlak lampista Alojzija Marolta. Marolt je hotel pred vlakom preskočiti, pri tem mu je spodrsnilo, da je padel in prišel pod stroj, ki ga je skoro popolnoma zmečkal.

— Čast, komur čast in to posebno ljubljanskemu državnopolicijskemu aparatu. Kakor smo že poročali, so v ponedeljek zjutraj iz Gradašice potegnili delavca Rožiča. Policija je bila o tem seveda obveščena in je poslala na lice mesta svojo komisijo neverjetno naglo — namreč šele proti večeru, vsled česar je moralo truplo na travniku ležati skoraj cel dan! Ko dobe rešilni avtomobil, bo šla stvar mogoče nekoliko hitreje od rok.

— Polajnkova žena v Ljubljani. Žena znanega defravdanta Polajnika, Jožefa Polajnika je že dospela semkaj, a brez uradnega spremstva, kakor smo že poročali, in sedaj slobodno diha ljubljanski zrak. Da ji ni dolgčas, gre tudi na sprehod. Tako si je predvčerajšnjem ogledovala po Mestnem trgu, če je še vse tako, kakor je bilo pred njenim odhodom.

— Tržne vesti. Ker je v Šolskem drevoredu in na Pogačarjevem trgu kanal izgotovljen, so se mesarji zopet nastanili na starih prostorih v Šolskem drevoredu, branjeveke pa na Pogačarjevem in Vodnikovem trgu. — Tržno nadzorstvo je preiskalo z električno lučjo 1050 jajc, ki so bila vsa dobra. Bila so 3 komade po 20 v. — Piščanci so bili par po 2 K 40 v. — Krompirja je bilo 8 voz in so ga prodajali 100 kg po 5 K. Precej je bilo na trgu danes tudi kumare in so jih cenili komad po 60 v.

— Za šišenskega Sokola. Gospod Ivan Sirkni, posestnik v Spod. Šiški, je pristopil kot ustanovni član Sokola z zneskom 50 K. Naj bi vrli mož dobil še mnogo posnemovalcev! **Obesil se je posestnik Jože Srebernjak** iz Senčurja na svojem domu pod streho. Bolehal je že dlje časa na glavobolu. Bil je star 41 let ter zapuščal 3 male otročice in ženo.

Ubil se je Luka Vogel nik, rojen leta 1876. v Hrašah pri Lescah na Gorenjskem. Šel je sinoči močno pijan na pod posestnika Gasperlina v Senčurju prenočevati, od koder je padel na tla ter bil na mestu mrtve.

— Za lovce. Okrajno glavarstvo v Radovljici razpisuje za 2. junij dopolne letos v svojih uradnih prostorih javno dražbo, na kateri se bo oddala lovska pravica v sledečih občinah in sicer v vrsti, v kateri jih bomo imenovali: Jesenice, Kropa, Lece, Leše, Ljubno, Mošnje, Ovišje, Radovljica, Bled, Begunje, Predtrg in Bela peč. Pogoji na vpogled prav tam ob uradnih urah.

Krvava vojska med vaškimi fanti in vojaki. V torek se je pri novomeškem okrožnem sodišču vršila dolgotrajna razprava o krvavi bitki med fanti iz Leskovca pri Krškem ter vojaki topničarji, ki so na bivšem topničarskem strelišču popravliali ma-

terijal. Vojaki so prišli tudi v bližnji Leskovec v vas. Med njimi in med domačimi fanti se je vnel prepir, ki se je izcimil v pobo. Več vovakov je bilo težko ranjenih. Izmed fantov so bili štirje Maroltove rodbine. Bili so na več mesecev težke ječe obsojeni, le eden je bil oproščen.

Na pritožbo idrijske občine proti kranjskemu deželnemu odboru se vrši dne 12. junija ob 10. dopoldne javna razprava pred upravnim sodiščem na Dunaju v zadevi prezidave občinskega poslopja št. 509. Tako se bo po zaslugi Oswaldove hudobnosti zopet razpravljalo na Dunaju o tej zadevi, s katero se je že ponovno bavilo upravno sodišče. Občinski odbor je bil storil sklep, da se poslopje prezida za uradniška in manjša stanovanja, toda tudi ta koristni sklep za občino ni našel milosti pri Oswaldu, ki si je stavil za namen svojega življenja, nagajati in škodovati idrijski občini in moral je vložiti pritožbo na deželni odbor. Temu pa je Oswaldova želja zapoved in razveljavil je dotični sklep občinskega odbora, češ, da še ni končno veljavno rešeno, v kak namen se naj poslopje prezida. Deželnemu odboru je pač razlog dober, pa naj ga mu maček na repu prinese. O izidu zanimive obravnave bomo seve poročali.

Obesil se je v Idriji 24letni rudar I. Krapš in sicer na kljuko vrat v svoji sobi. Krapš je bil že deli časa duševno zmeden.

Potres. Včeraj, v torek 20. t. m., so ob 5. uri 20 minut čutili na Uncu pri Rakeku potres.

Sneg po Notranjskem. Iz dežele se nam poroča, da je zavladal v zadnjih dneh tudi po deželi hud mraz. Notranjske hribe je pobelil sneg.

Kino Metropol v deželnem gledališču. Danes se ponovi včerajšnji spored zadnjič, na kar opozarjamo slavno občinstvo. Spored predstav v četrtek, dne 22. in petek, dne 23. maja: 1. **Sardinske pokrajine.** (Naravni posnetek.) 2. **Močnejša ljubezen.** (Drama.) 3. **En dan v otroški sobi.** (Komično.) 4. **Denar in ljubezen.** (Veseloigra.) 5. **Vražja žena.** (Senzacionalni Nordisk-film.) Samo zvečer! Zloglasni lastnik gradu Klintholm si je z oduševstvom pridobil milijonsko premoženje. Njegova hči, 25letna Ariada, je »vražja žena«, ekscentrična in zlobna do skrajnosti. Zdravnika prisili, da zapusti bolnika sredi operacije, mlademu kiparju odtuji nevesto, njegov pravkar dovršeni umotvor razbije s kladivom, njena zlobnost hrepeni po novih žrtvah. Pride dan plačila usode. V hudi nevihti udari strela in jo ubije, njen grad zgori. 6. **Nemogoča izbava Naukeja.** (Komično.) — Predstave se vrše: V četrtek, dne 22. maja: ob pol 4., pol 5. pol 6. popoldne in ob pol 7. in pol 9. zvečer. V petek, dne 23. maja: ob pol 7. in pol 9. zvečer. — K večernim predstavam mladini vstop ni dovoljen!

Kinematograf Ideal. Senzacijska drama »Izključen«, je pri včerajšnjih predstavah kar najbolje ugajala gledalcem in jih v vsakem oziru zadovoljila. Nepopisen smeh vzbujata filma »Moric (Prince) pri telefonu« in pa »Ženitev iz ljubezni« z Maks Linderjem. Jako zanimiv je film Pathé-Jurnal in tudi ostale točke so prvovrstne. — V petek »Specialni večer« s kolorirano dramo »Bilog smrti«. — V soboto otvoritev vrta ob ugodnem vremenu. Predvaja se na splošno zahtevanje veleznanim velikanski film »Quo vadis«. Nič ne zamudi ogledati si ta film. Predvajal se bode le tri dni. — Pri zadnjem predvajanju je dosegel velikanski uspeh in so bile predstave skozi 7 dni vse razprodane.

Damsko uro z veržico je našla g. Leonora Watzka, stanuje Rimska cesta 11 pri g. Orehek, kjer se ura med 1. in 2. uro dobi.

Izjubljena je bila prilika izleta Gorenjske Sokolske župe ter Sokolske župe Ljubljana I. v Medvodah na veseličnem prostoru pri g. Kolencu pčlerina zelenkaste barve. Pošteti najditelj naj bo blagovoli poslati Sokolu v Radovljico, ozir. istega obvestiti, kje se nahaja.

Društvena naznanila.

V prid društvu za zgradbo Sokolskega doma Sokolu I. nameravani koncert na vrtu brata Počivalnika se radi neugodnih vremenskih razmer preloži na poznejši čas.

Gospodarsko in izobraževalno društvo za Dvorski okraj je imelo snoči v klubovi sobi v restavraciji pri »Zlatorogu« izredni občni zbor z dnevnim redom: Izprememba pravil, imenovanje zaupnikov in slučajnosti. Zborovanje je otvoril s primernim nagovorom društveni predsednik g. Rasto Pustoslavšek. Predlagal je iz praktičnega stališča več sprememb v pravilih, katere spremembe so bile soglasno sprejete. — Po nalogu rednega občnega zbora je sestavil odbor imenik društvenih zaupnikov. V imenu odbora jih je

prečital društveni tajnik g. Petrič. Zaupniki so bili brez debate saglasno sprejeti. Da ostanejo društva v ožjem stiku z vodstvom narodno-napredne stranke in s širšim volilstvom, kar bi bilo v interesu stranke in volilcev je sprejel občni zbor sledečo resolucijo: Gospodarsko in izobraževalno društvo za dvorski okraj je sklenilo na izrednem občnem zboru dne 20. maja 1913 naprositi izvrševalni odbor narodno-napredne stranke ob priliki, ko mu predlaga svoje zaupnike, naj vsaj enkrat na leto skliče zbor ljubljanskih zaupnikov, da jim poroča o strankinem delovanju in o njenih načrtih za bodočnost, kar bi le odgovarjalo uredbi naj vsake politično društvo vsako leto imenuje svoje zaupnike.

Zadruga kovinskih obrtov v Ljubljani. V tozadevnem poročilu občnega zbora se nam je vrnila ne ljuba pomota, ki jo popravljamo. Umrl ni med letom kakor smo pomotoma poročali g. E. Fliegl, marveč g. E. Schlegel.

Izpred sodišča.

Morilec poslanca Schummeierja pred dunajsko poroto. (Drugi dan). Kljub slabemu vremenu se je zbrala več ur pred začetkom obravnave cela množica ljudi pred sodno palačo, da dobe prostor v avditoriju. Zanimanje je bilo večerj se večje kot prvi dan. Avditorij se je napolnil do zadnjega kotička, med poslušalci je bilo tudi zelo veliko žensk. Najprej so bile zaslišane razne pričle, delodajalci pri katerih je bil morilec Kunschak v službi. Izpovedali so večino, da se ne spominjajo zakaj je bil Kunschak odpuščen. Bržkone zaradi pomanjkanja dela. Tovariš in bivši delavec Kunschakov Josip Matzl, zaupnik socialno demokratične stranke je izpovedal, da so ga pač socialni demokrati silili, da naj nastopa proti Kunschaku, ker ni hotel pristopiti k socialnim demokratom, toda on tega ni hotel storiti, ker je vedel, da bi bilo pri Kunschaku ves trud zastonj in ker je že poznal njegove prejšnje tozadevne afer. Vedel je, da je izstopil Kunschak iz več delavnic prostovoljno, iz več delavnic pa vsled prepričev s socialnimi demokrati. Državni poslanec Domes je izpovedal, da poslanec Schummeier na notranje zadeve zveze kovinarjev ni imel nobenega vpliva, pač pa je bil večkrat naprošen od zveze kot govornik. Zveza tudi ni dala glede Kunschaka nobenih direktiv delavstvu, nasprotno je opozorila delavstvo, da naj bo pri eventualnih konfliktih s Kunschakom zelo previden, ker dela v tem slučaju vsak na lastno odgovornost, kot se je to zgodilo v Schuckertovi delavnici, pri kateri priliki so bili nekateri zaupniki obsojeni na zapor. — Na željo obtožbenca je izpovedal priča Klein, da je bil nekoč telefonično poklican, ne ve pa natančno, če ga je klicala zveza kovinarjev, in da se ga je vprašalo, če Kunschak pri njemu dela. Ko je priča to potrdil je slišal v telefonu glas: „Ta mora vrniti, njega se ne sme trpeti v nobeni tovarni“. Do opoldne so bili zaslišane vse pričle. Pri popoldanski razpravi sta izpovedala sodna psihijatra dr. Raymann in dr. Pappenheim, da ni opaziti pri Kunschaku niti stalne duševne bolezni niti hipne zmedenosti misli. Dejanje je bilo naprej sklenjeno, dobro pripravljeno in premišljeno izvršeno. Pač pa je opaziti pri njem nekatere nepravilnosti značaja, je omejen duševno, manj inteligenten in duševno nesamostojen. Obtoženec je izjavil na ta izrek zvedenec: „S tem mnenjem se pa ne morem sprijazniti“. Državni pravdnik je predlagal glavno vprašanje glaseče se na zavratni umor, zagovornik pa dodatno vprašanje glede zmedenosti misli za časa dejanja in eventualno vprašanje glede uboja. Sodišče je stavilo porotnikom samo eno glavno vprašanje glaseče se na zavratni umor. Po daljših govorih zastopnikov in državnega pravdnika so potrdili porotniki po polurnem posvetovanju soglasno vprašanje glede zavratnega umora. Sodišče je obsodilo Pavla Kunschaka na smrt na vešalih. — Kunschak je ostal popolnoma miren in je povsem mirno prijavil ničnostno pritožbo.

Razne stvari.

* **Mačoh znorel.** Morilski menihater Mačoh, ki je bil obsojen na petnajst let ječe, je baje pred par dnevi zblaznel.

* **Legar med turškimi ujetniki.** Iz Sofije poročajo: V tukajšnji kaznilnici, v kateri je kakih 500 turških ujetnikov interniranih, je izbruhnil legar. Dozdej je zbolelo skoraj 100 mož.

* **Z dunajskega vseučilišča.** Avla dunajskega vseučilišča je vsled rektorjevega ukaza do preklica zaprta. Vhod v vseučilišče je dovoljen le proti legitimaciji. Pred vseučiliščem in po cestah v okolici patrolirajo številni stražniki. Predavanja se še vrše, vendar pa je obisk zelo slab.

* **Avtomobilska nesreča.** Iz Curriha poročajo: Poštni avtomobil, ki vozi med Brissago in Locarno, je padel kakih dvanajst metrov globoko v jezero. Eden od pasažirjev je utonil, druge so težko ranjene rešili.

* **Pokvarjene konzerve.** Iz Neapola poročajo: Pred štirinajstimi dnevi sta na transportni ladji »Bro-sute«, ki je bila zasidrana v Pozzuoliu, umrla dva kurjača na znakih zastrupljenja. 75 mornarjev pa so morali prenesti v bolnišnico. Najbrže so jedli pokvarjeno meso v konzervah.

* **Ljubavna tragedija.** Iz Frankobroda poročajo: V neki hiši v koldvorskem okraju je predvčerajšnjem ponoči hotelski sluga Mönch vlomil v stanovanje svoje neveste, pri kateri je zalotil svojega tekmeča Franca Kleina. Mönch je potegnil revolver ter parkrat ustrelil na dvojico. Dekle je bilo težko ranjeno. Klein je bil ustreljen v glavo in je kmalu na to umrl. Mönch je na to samega sebe nevarno ranil.

* **Napadi apačev.** Iz Pariza poročajo: Žrtev zločinkega napada na vlak, ki vozi med Belfourtom in Hevicourtom, je postal strojevodja. Tolpa apačev je nameravala napasti luksuz-vlak Berlin-Riviera, ki od 1. maja ne vozi več, ki pa je še vedno notiran v oficijalnem voznem redu, ter oropati pasažirje. Naložili so kamena in drevja na tir. Tovorni vlak je vsled tega skočil s tira. Vozovi so se prevrnili. Strojvodja je bil takoj mrtev, več oseb pa ranjenih. — Iz Pariza poročajo: Drzen napad je bil v nedeljo izvršen na inkasanta francoske banke. Nekaj zločincev ga je napadel na cesti ter mu iztrgal denarnico, v kateri je bilo pa le 1000 frankov. Roparja so prijeli.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dogodki na Balkanu.

Poslaniška konferenca.

London, 21. maja. Poslaniška konferenca, ki se je vršila včeraj je trajala tri ure. Na seji so razpravljali o avstrijsko italijanskem predlogu glede albanskega statuta. Razprava se je končala brez uspeha. Trojni sporazum stoji na stališču, da ni moči ustvariti v Albaniji takoj stalnih odnošajev, marveč si je treba pomagati s provizoričnimi odredbami. Nadalje se je konferenca pečala z mirovnim vprašanjem in v londonskih političnih krogih zatrjujejo, da se je na konferenci sklenilo izvesti pri bakanskih državah novo demaršo, ki ima za cilj, da zaveznike vlade prisili, da podpišejo preliminarne mir.

Seja balkanskih delegatov.

London, 21. maja. Balkanski delegati so imeli včeraj sestanek, na katerem so se prijateljsko razgovarjali o podpisu mirovnih pogojev. Zednili so se, da svoje mislečke proti mirovnim pogojem pismeno formulirajo in jih izročijo velesilam. Med drugim zahteva Srbija, da se v mirovnem zapisniku izrecno prizna pravica do jadranskega pristanišča in do železniške zveze s tem pristaniščem, Grška pa zahteva, da obdrži še nadalje kapitulacije v Turčiji in da se v mirovnem protokolu dovoli amnestija vsem onim Grkom, ki se po končani vojni vrnejo v Turčijo.

Proklamacija mednarodnih poveljnikov v Skadru.

Dunaj, 21. maja. Komandantje mednarodnih oddelkov v Skadru so izdali proklamacijo s katero se urejujejo upravne razmere v mestu. Na čelu uprave stoji posebna častniška komisija. Komunalne zadeve vodi občinski svet, ki šteje 12 članov in sicer 6 mohamedanskih in 6 krščanskih Albancev. Sanitetno komisijo tvorijo italijanski, avstro-ogrski in albanski zdravniki. V proklamaciji se strogo prepoveduje postopati po ulicah z orožjem.

Občinske volitve v Ljutomeru.

Ljutomer, 21. maja. Pri današnjih občinskih volitvah so v tretjem razredu Slovenci sijajno zmagali. V ostalih dveh razredih je bila zmaga nemogoča.

Seja državnega zbora.

Dunaj, 21. maja. V današnji seji poslanske zbornice se nadaljuje razprava o proračunskem provizoriju. Večina govornikov se peča z vnanjo politiko, ki jo skoraj brez izjeme obsojajo vsi govorniki. Posebno ostro je kritiziral zunanjo politiko češki poslanec Staněk, ki je med drugim naglašal, da je avstrijska zunanja politika že tako zavožena, da jo niti Nemci več ne morejo zagovarjati, marveč jo obsojajo prav tako ostro kakor Slovani. Za nemškimi nacionalcem Stöcklerjem je govornil

vodja socialno-demokratske stranke dr. Adler. V svojem govoru je slikal ogromno gospodarsko škodo, ki jo je povzročila brezumna zunanja politika avstrijskemu prebivalstvu ter z žgočim sarkazmom kritiziral tako Berchtoldovo zunanjo, kakor tudi Stürgkovo notranjo politiko.

7letna odvetniška praksa.

Dunaj, 21. maja. Danes je justični odsek razpravljal o novem odvetniškem redu in se izrekel za dosedanj 7letno odvetniško prakso.

O ti veteranci.

Dunaj, 21. maja. Brambni odsek je bil danes nesklepčen, ker svobodomiselnih poslanci niso prišli k seji. Odsek bi imel razpravljati o zakonu glede veterancev, o stvari torej, ki večini poslancev ni čisto nič simpatična.

Smrt poljskega pisatelja.

Lvov, 21. maja. Znani poljski zgodovinar Ladislav Lozinski je danes umrl.

Cuvaj gre v pokoj.

Dunaj, 21. maja. Iz verodostojnega vira smo izvedeli, da je hrvaški kraljevi komisar Slavko pl. Cuvaj od Ivanske danes vložil prošnjo za vpo-kojitev. S tem postane rešitev hrvaške krize aktualna.

Razkol v Hrvatski stranki prava.

Zagreb, 21. maja. Dasi prireditelji puča v uredništvu pravaškega glasila »Hrvatske«, dr. Horvat, dr. Milobar in drugi taje, da bi imelo njihovo dejanje politično ozadje, vendar je vsa javnost prepričana o tem, da so se polastili strankinega lista samo zategadelj, da dobe premoč v stranki. Njihove načrte podpirajo tudi Madžaroni in bivši pravaški poslanec v hrvaškem saboru. Dragotin Hrvoj izjavlja javno, da mu je sam dr. Milobar, ki se je polastil uredništva »Hrvatske«, povedal, da bodo napadle proti stranki prava, njenemu voditelju dr. Starčeviću in strankinemu organu »Hrvatski« z denarjem podpirali bivši ban Tomašić in znani Madžaron, djakovski škof Krapac. Frankova družba sicer izjavlja, da nima namena povzročiti razkol v stranki, toda pristaji dr. Mile Starčevića izjavljajo, da nečjejo imeti ničesar skupnega z usurpatorji dr. Horvatom, Saxom in Frankom, in da bodo delovali na to, da se omenjena družba izključi iz stranke. V to svrhu bo strankin predsednik dr. Starčević klical sejo vrhovne uprave strankine, na kateri se bodo iz stranke izključili dr. Horvat in drugovi.

Ojačenje nemške armade.

Berolin, 21. maja. Budgetna komisija državnega zbora se je pričela po Binkoštih zopet posvetovati o obrambni predlogi, in je dovolila brez debate zvišanje števila bataljonov pri poljskem topničarstvu za 7, pri pionirjih za 11 in pri prometnih četah za 13 bataljonov.

Triletna vojaška služba na Francoskem.

Pariz, 21. maja. V včerajšnjem ministrskem svetu je dobil vojni minister nalogo, da naj posreduje pri zbornici, da stavi takoj po čitanju odsekovega poročila na dnevni red zakonski načrt glede triletno vojaške službe.

Gospodarstvo.

— **Zavarovalno poročilo življenskega oddelka vzajemno-zavarovalne banke »Slavije«.** Iz letnega poročila za poslovno leto 1912 posnemamo, da je bilo poslovanje kljub zelo napetim razmeram na denarnem trgu ugodno in vsestransko zadovoljivo. V letu 1912. je bilo predloženih 8605 oglasil za 31,124.342 K, od katerih se je izdalo 7547 polic na zavarovani kapital 27,596.659 K. Zavarovanih kapitalov vsled doživetja in smrti, rent in pokojnin je banka izplačala 3,351.802 K 86 v, a od obstoja pa 53,985.245 K 62 v. Zavarovalnina je narasla letno na 8,343.586 kron 74 v, a vse premoženje banke pa na 62,027.380 K 14 v. O ugodnem poslovanju priča posebno dividendni zakad, ki je narasel na 1,104.733 K 37 v, kar bodi izrečno z veseljem poudarjeno. Svojim zavarovancem je izplačala banka od obstoja 2,899.795 K 26 v dividende.

Gorenje številke jasno pričajo o stalnem razvoju in napredku banke »Slavije« ter o njeni vedno bolj prodirajoči priljubljenosti, ki si jo je stekla s svojo kulanco in strogo realnim poslovanjem. P. n. občinstvo pa prosimo, da izkazuje res slovanski banki »Slaviji«, ki je svoje slovanstvo brez kričke reklame že nešteto-krat pokazala z dejanji, svoje zaupanje tudi v prihodnje ter je vabimo, da se v vsakoršnih zavarovalnih zadevah obrne le na generalni zastop banke »Slavije« v Ljubljani.

Poslano.*

Dopisniku »Jeseniških novic« v »Slovenca«!

V sobotni številki 111 ste me z besedami napadli: »Svoboda: Ne-ki delavec je tožil tovarniškega uradnika zaradi sirovega obkladanja s priimki in radi obrekovanja. Uradniku so se hlačice prav po pravici tresle, a tovarniško uradništvo je na delavca pritisnilo s tako vehemenco, da je moral tožbo umakniti. Je pa res delavec brezpravna živina?«

Ker je maziljeni dopisun mene s tem mislil, mu hočem sledeče v kratkem odgovoriti:

V noči od 9. na 10. aprila t. l. so bile pri tovarniškemu jezu na Savi dve električne žarnice po zlobni roki razbite. Tovarniško predstojništvo mi je takoj naročilo, da naj pozvem po storilcu. Reč sem preiskaval ter tudi na javne deske pri tovarni neki razglas nabil, da se mi naj naznani do sedaj nepoznanega storilca. — Nato sem dobil od dveh strank namigljaj, da je storilec tovarniški tesar Franc Jenko, kateri je imel ravno prejšnji večer neko rabuko z njegovim predelavcem! Jenko Franc je dejanje tajil, na to sem mu v obraz v pričo drugih povedal, da ni nihče drugi storilec kakor on in sem ga radi tega naznanil orožništvu! — To je bilo tedaj ono sirovo obkladanje s priimki in obrekovanje!

Jenko je bil pri glavni razpravi radi krivde poškodbe tuje lastnine oproščen in sicer radi tega, ker ga v noči nihče videl ni, da je on z železnimi grablji razbil svetilke. Na to me je Jenko tožil radi razžaljenja časti. Dobil sem poziv k posredovanju uradu, a sem vsako posredovanje odklonil, ker sem imel namen pri glavni razpravi, po mojih pričah, dokaz resnice nastopiti!!

Predno pa še sem dobil poziv k glavni razpravi, si je Jenko sam izprosil, ako sme z menoj v pisarni govoriti, kar sem mu drage volje tudi dovolil. Jenko je bil iz svojega lastnega nagiba radovoljno pripravljen to afero z menoj z lepa poravnati in je zahteval samo, da mu povrnem stroške prve obravnave, kar sem tudi storil, ker Jenko od mene niti drugega zahteval ni! Jenko se je samo 5 minut v moji pisarni zamudil.

Tedaj samo vprašam maziljenega dopisuna »Slovenca«, da mi naj pove v prihodnjem »Slovenca«, kake pritisk se je od strani moje osebe ali uradništva napravil na Jenkota? — Sicer pa povem, da se mi niso hlačice prav nič tresle, in da dam Jenkotu še danes pravico, da obnovi tožbo!! — Popolnoma je pa izključeno, da bi jaz bil Jenkota iz mojega lastnega nagiba žalil, storil sem samo to, kar mi je bilo od strani predstojništva naročeno, da poizvem po pravem storilcu! Tedaj se tudi ne bojim nadaljnega žuganja maziljenega dopisuna »Slovenca«.

Jesenice-Fužine, 19. maja 1913.

ANTON PONGRATZ,

1818 tovarniški uradnik.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

Današnji list obsega 10 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Razširjeno domače zdravilo. Vedno večja povpraševanja po »Moll-ovem francoskem žganju in soli« dokazujejo ušesni vpliv tega zdravila, zlasti koristnega kot boleti utečujoče, dobro znano antirevmatično mazilo. V steklenicah po 2— Po poštnem povzetju razpošilja to mazilo le-karnar A. MOLL, c. in kr. dvorni založnik na Dunaju, Tuchlauben 9. V zalogah po deželi je izrečno zahtevati Moll-ov preparat, zaznamovan z varnostno znamko in podpisom.

Ustna voda
KALODONT
Zobna krema

Potrti žalosti naznanjamo, da je nenadoma umrl naš zastopnik, gospod

August A. Reinisch

Bil nam je preizkušen, zvest sodnik, ki je, odkritega in blagega značaja, izvrševal svoj poklic z redko poštrevnostjo. Vsekdar ga ohranimo v dobrem spominu.

Na Dunaju, dne 20. maja 1913.

1822

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 21. maja 1913.

Termen.

Pšenica za oktober 1913. za 50 kg 11-53
Rž za maj 1913 za 50 kg 9-59
Oves za maj 1913 za 50 kg 8-55
Koruza za maj 1913 za 50 kg 8-10
Koruza za julij 1913 za 50 kg 8-13

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 300-2 Srednji zračni tlak 736 mm

maj	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
20.	2. pop.	737-3	9-3	sl. jug	dež
„	9. zv.	738-5	7-2	„	jasno
21.	7. zj.	738-8	2-1	sl. jvzh.	oblačno

Srednja včerajšnja temperatura 7-3°, norm. 14-6°. Padavina v 24 urah 5-7 mm.

Zahvala.

Za vse presrečne dokaze odkritega sočutja, ki so mi došli povodom smrti mojega iskrenoljubljenega soproga, gospoda

Matevža Zadnikarja,

gostilničarja in posestnika

se tem potom kar najiskreneje zahvaljujem.

Posebno zahvalo pa sem dolžna slav. pevskemu zboru »Glasbene Matice« za prekrasno, srce pretresujoče petje, slav. »Zidarskemu in tesarškemu društvu« za udeležbo z zastavo, slav. »Zadruzi gostilničarjev« za venco in udeležbo, vsem darovalcem prelepih vencev ter sploh vsem sorodnikom, prijateljem in znanec in mesta in z dežele, ki so v tako mnogobrojnem številu blagega pokojnika spremlili k večnemu počitku.

LJUBLJANA, dne 21. maja 1913.

1825 Žaljočta soproga.

Sprejemem takoj žagarja

Kupil bi tudi par že rabljenih

mlinskih kamnov

in tudi že rabljen 1808

mlatilni stroj

brez zobastih koles. — Ponudbe na naslov: Daniel Rendulić, Modruš, Hrvaško.

Spretnega 1830

brivskega pomočnika

zmožnega vseh v to stroko spadajočih del z znanjem slovenskega in nemškega jezika,

sprejme s 1. junijem Fr. Švadlena, brivec na Bledu, tik Zdraviliškega doma.

Posestvo v Ljubljani

Karlovška cesta štev. 28

obstoječe iz hiše z dobro idočo gostilno, hleva, vrta in travnikov se ceno proda. Hiša je posebno pripravna za mesarsko obrt, ki nudi vse udobnosti. Več se poizve ravnotam. 1829

Važno za stavbne podjetnike in hišne gospodarje!

Izdelujem ter pošiljam

iz pocinjene železne pločevine, 1—4 metre dolge 1824

cevi in žlebove

po 1 K 40 h meter.

Edvard Müller,

kleparski mojster, Sevnica ob Savi.

Tvrda Ivan Jelačin v Ljubljani
sprejme takoj 1804

trgovskega pomočnika

špecerijske stroke. Ponudijo naj se le oni, ki so prosti vojaštine, ozir. so približno 24 let stari.

Knjigovodja in kontorist

želita premeniti službi.

Sta jako solidna, poštena in dobro izurjena v teh strokah. — Ponudbe poštino ležeče Ljubljana na glav. pošto pod „Soliden“ 1778

Išče se za sezono proti dobri plači trgovsko izvežban, spreten hmeljski nakupovalec

Ponudbe z dokazili zmožnosti in pogoji pod „P. 20/1731“ na upr. »Sl. Nar.« 1731

Gostilna in trgovina

na Spodnjem Štajerskem, okraj Celje, najboljši prostor na križišču 3 cest, dobra kupčija, enonadstropna hiša z gostilniško sobo, prodajalnice, stransko sobo, kuhinjo itd. Stransko poslopje z opeko krito za hlev, okoli orala njive, lep velik vrt z mnogo sadnimi drevesi. Na razpolago vodna moč.

Prodaja se z opravo vred za 13.000 K

Plačilni pogoji po dogovoru. Pojasnila kupcem samim daje uprava Realitätenmarkt Gradec, Hammerlingasse št. 6 (2931). 1827

„Rudolf Zorc“

trgovec 1815

Paula Zorc roj. Lotrič

poročena

V Ljubljani, dne 21. majnika 1913.

Radioaktivno termalno kopališče Toplice na Kranjskem

Sezija od 1. maja do 1. oktobra.

Postaja dolenske železnice Straža-Toplice. Akratov vrelec 38°C., ki daje vsak dan čez 30.000 hl radioaktivne termalne vode. Zdravljenje s pitjem in kopanjem, izredno uspešno proti putiki, revmi, neuralgiji (trganju), ženskim boleznim in drugim. Velika kopališča, posebne in močvirne kopeli. Elektroterapija in masaža. Ravnateljstvo: Kopališki zdravnik dr. Konstantin Konvalinka. Zdravo podnebje. Gozdna okolica. Bogato opremljene sobe. Izborne in cene restavracije. Prospekte in pojasnila daje brezplačno kopališka uprava. 1178

Kleinofscheg

Edna posebnost likerja je

Zdravnik želodca.

Dva krojaška pomočnika sprejemem takoj v trajno delo.

Jv. Umek, krojač, Krastnik.

Išče se s 1. avgustom stanovanje

1803
obstoječe iz 4 ev. 3 velikih sob in pritliklin, v bližini Tivolija. — Ponudbe pod „Stalne 1400“ upravi »Sl. Nar.«

Vabilo na izredni občni zbor

Posojilnice za JI. Bistriški okraj
P. L. I. R. L. v Trnovem

ki se bo vršil v nedeljo, dne 1. junija t. l. ob 2. uri popoldne v uradnih prostorih v Trnovem,

DNEVNI RED:

- 1). Prememba pravil.
- 2). Volitev enega člana načelstva in dveh članov v nadzorstvo.

Ako bi ta izredni občni zbor ob 2. uri popoldne ne bil sklepčen, vršil se bo v smislu § 35. zadr. pravil isti dan, 1/2 ure pozneje, v istih prostorih in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki bo sklepal brezpozorno.

Načelstvo.

Za poštince od 9/6. do 7/7. se odda v zameno za Ljubljano čedna

meblirana soba

v Gradcu. Več pove Vršč, Gradec, Steyer-
gasse št. 51. 1819

Mlekar

dobro izurjen v mlekarstvu, sirarstvu itd. išče stalnega mesta s 1. junijem. Naslov pod „Mlekar“ na upravništvo »Slovenskega Naroda«.

1814
Na olomučki način iz lastnega, najboljšega vsak dan svežega sira izdelane 1568

Pelmonostrske kvarglje

št. IV. ponuja nadvojvodska centralna mlekarna Pelmonostor v železniških zabojčkih od 4—8 kop vsebine loco Pelmonostor po K 120 kopa z embalažo vred (povzetje). Poštai zabojček za vzorec z okoli 25 kope vsebine pošljemo franco na vsako pošto za K 4*0 po povzetju. Nadvojvodska centralna mlekarna Pelmonostor.

Išče se kontorist

z znanjem slovenščine in nemščine, strojepisja in če mogoče stenografije. Ponudbe na predilnico v Ajdovščini. 1797

Lepo kočijo

malo rabljeno, lahko tudi za eno vprego in SANI 1811

zraven, ki se nataknejo ter popolno

opravo za 2 konja

proda po ugodni ceni
A. Jugović, Krško, Dolenjsko.

Pozor! 50.000 parov čevljev.

4 pari čevljev za samo 9 kron. Ker je več velikih tvornic ustavilo plačila, sem bil pooblaščen velik oddetek čevljev daleč pod izdelovalno ceno spraviti v denar. Prodajam torej vsakomur: 2 para moških in 2 para ženskih čevljev na trakove, usnje rjavo ali črno, galoširano, z močno zbitimi usnatimi podplati, veleceleg, najnovejša fazona, velikost po št. Vsi 4 pari stanejo samo 9 kron. Razpošilja po povzetju. J. GELB, izvoz čevljev, Novi Sandec, Galicija št. 123. 1807

z Zamena dovoljena, tudi denar nazaj.

Jermenarski in sedlarski pomočniki

ter izkušeni delavci
se takoj sprejmo.

Vprašanja z navedbo znanja ter zahtevo plače oz. predstavljanje pri tvornici za usnjate izdelke

Krištof Neuner, Celovec.

Pozor vrtnarji!

Proda se v Sp. Siški

večji kos zemljišča

jako pripraven za vrtnarja. — Zraven se prodaja 1784

več stavbnih parcel.

Več se izve v Spodnji Siški št. 22.

Dobrotvoriteljno društvo „Blagodat“ v Ljubljani

vabi svoje člane na

ustanovni občni zbor

ki se bo vršil v nedeljo dne 1. junija t. l. ob 9 uri zjutraj v društvenih prostorih na Mostnem trgu št. 13. I. nadstropje.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo načelnikstva pripravljalnega odbora.
- 2.) Volitev načelnikstva in nadzornikstva.
- 3.) Določitev vpisnine.
- 4.) Sprememba pravil.
- 5.) Razno.

Prispevalni odbor.

Kavarna Avstrija sprejme učenca.

Zasluzek dober. 1791

C. kr. uradnik v pokoju,

mlad, izvežban posebno v vseh zemljemerskih in zemljiško-knjižnih opravilih, želi stalne službe v Ljubljani. Ponudbe pod „13.1765“ na upravništvo »Slovenskega Naroda«. 1765

Ugodna priložnost! Trgovina z meš. blagom

na Koroškem dobrodoča zraven farne cerkve, blizu kolodvora se zaradi družinskih zadev pod zelo ugodnimi pogoji prodaja. Odjemalec mora biti slovenskega in nemškega jezika zmožen. Več pove iz prijaznosti upravništvo »Slovenskega Naroda«.

Dobre harmonike K 5.

Najboljši tuzemski izdelek. Najnižje cene. Jamstvo za snazno in solidno delo. Dobljavljiva svetovnoznana firma J. Konrad razpošiljalnica glasbil, Most 2378 (veško). Harmonike po K 5—, 540, 640, 8—, 950 in višje. Brez rizika, zamena dovoljena ali denar nazaj. Pošilja se po povzetju ali denar naprej. Bogato ilustrirani glavni katalog s 4000 slikami na zahtevo gratis in franco.

Naprodaj je skoro nov pokrit koleselj

za vprego enega konja, pekovska truga iz mecesnovega lesa, znotraj obita s pocinjeno ploščo, večja partija kurikov, zaklopnih gnezid in pločevinasta korita. Več se izve v upravništvu »Slovenskega Naroda«. 1769

Predičar

(Ringspinnmeister) se išče za takojšnji nastop. Znanje slovenščine potrebno. — Ponudbe z navedbo zahteve stanovanja in plače ter dneva vstopa pod „Ringspinnmeister 11451“ na anončno ekspedicijo M. Dukes Nachf. A. G., Dunaj 1/L.

Iščem potnika

za moko, sladkor, kolonijalno blago. Znati mora nemško, slovensko, italijansko in ki je že z uspehom potoval po krajih, ki pridejo v pošte. Ponudbe na 1820

Ugledna, vrlo dobro uvedena zavarovalnica za življenje sprejme reprezentativnega gospoda

dobrega slovesa pod ugodnimi pogoji za vnanjo službo. Donosna dosmrtna služba s pravico do pokojnine, ker se ob zadovoljujočem službovanju poveri vodstvo kake glavne agenture. Prednost imajo gospodje s kavcijo, ker se event. izroči inkaso. — Ponudbe pod „Filiale Graz, F. 396“ na anončno ekspedicijo Kleinreich, Gradec, Sackstrasse 4-6.

Kolodvorska restavracija (Jos. Schrey).

V četrtek, 22. maja t. l. 1821

Pri vsakem vremenu.

Velika eksperimentalna

predstava

svetovnoznanega iluzionista in uganjevalca misli

CARMELLINI

imejitelj kralj. švedske zlato Wasa-kolajne s krono.

Senzacionalno!

Gospod in gospa CARMELLINI

v desetih že neprekinljivih zmagovalnih na polju prenašanja misli.

CARMELLINI ugane vse, kar si kdo misli, najde vse, kar se skriva, izvrši vsako dejanje, ki se naprej določi. — Edino svoje vrste.

Velezanimive produkcije v zvezi s humorističnim predavanjem zasigurajo eksperimentalnim večerom Carmellinija prvo mesto med vsemi odličnimi prireditvami. Začetek ob 8. zvečer. — Vstopnina 1 krono.

Preigran 1805

klavir se kupi.

Ponudbe na upravništvo »Sl. Naroda«.

AUTO

boljše znamke, s štirimi sedeži, poraben tudi za potnike, v dobrem stanju in motorno kolo s sedežem (Beiwagen), popolnoma prenovljeno, proda za zelo nizko ceno Dragotin Hribar v Ljubljani.

Nova majhna vila

v Preski pri Medvodah, s 4 sobami in pritliklinami ter velikim vrtom

se radi smrti ceno prodaja.

Več se izve v Preski v vili.

Išče se izvežbana vzgojiteljica,

zmožna poučevati v predmetih ljudske in meščanske šole v slovenskem in nemškem jeziku. Poleg tega se zahteva znanje francoščine ter igranje na klavir ali na gosli. Plača 80 K mesečno pri popolni oskrbi. Ponudbe s spričevali pod „A. V. 1901/1732“ na uprav. »Slovenskega Naroda«.

Korespondenca.

Poduradnik državne železnice, 30 let star, kateri opravlja uradniško posredno službo in postane v kratkem uradnik, želi v svrhu ženitve znanja z izobraženo gospodino z nekaj tisoč premoženja. — Cenjeni dopisi s sliko do 20. t. m. pod „Vigred“ na upravništvo »Slovenskega Naroda«. Tajnost zjamčena. 1766

Priporočamo našim
gospodinjam

KOLINSKO CIKORIJO

iz edine slovenske
tovarne v Ljubljani

Telefon šte. 16.

Leta 1873. ustanovljena delniška družba

Telefon šte. 16. 982

Kranjska stavbinska družba v Ljubljani

Stavbno podjetništvo; pisarna za arhitekturo in stavbno-tehniška dela; tesarstvo in mizarstvo s strojnim obratom za stavbna in fina dela; opekarne s strojnim obratom v Kosezah in na Viču; kamnolomi v Podpeči in v Opatiji. — Priporočena se za stavbna dela vsake vrste.

PRVA KRANJSKA MEDICINALNA DROGERIJA
parfumerija, fotografična manufaktura itd.

Oblastveno koncesionirana prodaja strupov.
Ustanovljena leta 1897.

Anton Kanc
Ljubljana, Židovska ulica 1.
Ceniki na razpolago.

J. Zamljen

čevlarski mojster

v Ljubljani, Gradišče 4

izvršuje vsa čevlarska dela do najfinišnejše izvršitve in priporoča svojo zalogo storjenih čevljev.

Izdeluje tudi prave gorske in telovadsko čevlje.

Za naročila z dežele zadostuje kot mera iproslan čevlji. 237

Pristno brnsko blago

Spomladanska in poletna sezija 1913.

Kupon "3-10 dolg" 1 kupon 7 kron
za popolno moško obleko 1 kupon 10 kron
(suknja, hlače, telovnik) 1 kupon 15 kron
"stane samo" 1 kupon 17 kron
" 1 kupon 20 kron

Kupon za črno salonsko obleko K 20—, dalje blago za površnike, turistovski loden, svilnate kamgarne, blago za damske obleke itd. razpošilja po tvorniških cenah :: kot solidna in poštena vrlo znana ::

Zaloga tvornice za sukno.

Siegel-Imhof v Brnu (Brünn).

Vzorec gratis in franko.

Od tega, da direktno naročajo blago pri firmi Siegel-Imhof na tvorniškem kraju, imajo privatni odjemalci veliko prednost. Največja izbira. Stalne najnižje cene. — Tudi najmanjša naročila se izvrše najpozorneje in natančno po vzorcu. 517

Ana Hutter, Dunajska cesta št. 6, I. nadstr.

priporočena cenjenim damam

1198

steznike

najnovejša pariške fasone, le lastnega izdelka. Posebno prip. steznike za poletje iz lahkega poletnega blaga. Sportne in steznike za doma. — Popravljanje in čiščenje steznikov se hvaležno sprejema. Zunanja naročila se točno izvršujejo. Cene solidne.

Modni salon
Stuchly - Maschke

3 ŽIDOVSKA ULICA 3
naznanja in priporočila častitim damam tu in na deželi svojo krasno izbiro ravno kar došlih dunajskih in pariških modelov kakor največjo zalogo športnih klobukov.

Zalni klobuki vedno v zalogi.

Popravila se točno izvršujejo. 1463 Cene brez konkurence!

Št. 10/o. z. o.

1794

Razpis
 mesta zdravnika

za zdravstven okoliš Podgrad, Materija in Jelšane v Istri.

Podpisani zdravstveni odbor razpisuje službo občinskega zdravnika z letno plačo in potno odškodnino vred K 4500.—

Zdravnik mora stanovati v Podgradu kjer je sedež okrajni sodni in drugim uradom, mora imeti v kraju svojega sedeža lekarniško omaro ter se natančno ravnati po službenem navodilu za občinske zdravnike Istre, razglašeni v ukazu c. kr. primorskega namestništva z dne 16. marca 1909, šte. IV. a. 155/12—08.

Prosilci za to službo naj pošljejo svoje prošnje na občinski urad v Podgradu (Istra) do 15. junija 1913 ter dokažejo svojo starost, upravičenje do izvrševanja zdravniške prakse, avstrijsko državljanstvo, domovinsko pravico, fizično sposobnost, neomadeževano življenje, dosedanje službovanje ter znanje slovenskega ali hrvaškega jezika.

Zdravstveni odbor v Podgradu,

dne 16. maja 1913.

Predsednik:

Ivan Babnič.

Razpis.

Za zgradbo šolskega poslopja v Mostah pri Ljubljani
se bodo oddala potom pismene ponudbene obravnave sledeča dela:

1. Zidarska dela . . .	K 85.909-35	8. Steklarska dela . . .	» 2.520-20
2. Dela iz umet. kamna »	1.724-55	9. Slikarska dela . . .	» 1.200—
3. Tesarska dela . . .	» 21.997-82	10. Pokrivaška dela . . .	» 2.878-03
4. Železne nosilnice in		11. Pečarska dela . . .	» 985—
železnina . . .	» 5.874-70	12. Zastori v oknih . . .	» 613-13
5. Kleparska dela . . .	» 3.353-48	13. Xylolitna tla v telo-	
6. Mizarska dela z		vadnici . . .	» 953-54
okovjem . . .	» 14.889-65	14. Vodovod in kloseti . . .	» 3.500—
7. Plesarska dela . . .	» 2.230-78	15. Naprava strelovoda . . .	» 200—

Pismene, vsa ali posamezna dela obsegajoče ponudbe napovedjo enotnih cen in na njih podlagi proračunljive skupne svote naj se predložijo

do 25. maja 1913 ob 12. uri popoldne

podpisane na krajnem šolskem svetu.

Ponudbe, katere morajo biti kolekovane s kolekom za eno krono doposlati je zapečatenih z napisom: „Ponudba za prevzeto gradbo šolskega poslopja v Mostah“.

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razven tega je dodati kot vadij 5% stavbnih stroškov ponudbenih del v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Krajni šolski svet si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo.

Načrti, sumarični preračun in stavbni pogoji so na vpogled v občinski pisarni v Mostah vsak dan v uradnih urah od 8—12 dop. in od 2—5 pop.

Krajni šolski svet v Mostah,

dne 17. maja 1913.

1802

Zastopnika sprejme prva gorenjska
košariška obrt v Radovljici
ki bi obiskoval tudi hotele, vile in zasebne
v svrhu prodaje vrtnih oprav. 1637

RAI

Ventilni vozovi.

14/18, 24/28, 40/45 HP.

Vozovi brez ventila.

25/30 in 30/35 HP.

Liberška tvornica avtomobilov z o. z.
Liberce, Češko.

Karel Čamernik & Ko.
Ljubljana, Dunajska cesta šte. 9-12.

Narodna knjigarna

v Ljubljani

Prešernova ulica šte. 7.

priporočila

kanceljski, konceptni, dokumentni, ministrski, pisemski, ovitni in barvani papir

Kasete s pisemskim papirjem.

Zrgovske knjige

v vseh velikostih, črtane z eno ali z dvema kolonama, vezane v papir, platno ali polusnje.

Odjemalne knjižice po različnih cenah.

Zaloga šolskih zvezkov in risank.

Zavitke za urade v vseh velikostih.

Velika izber

vseh pisarniških potrebščin, svinčnikov, perov, perovnikov, radirk, kamovnikov, tablice, gobice, črnila itd.

Barve za šole in umetnike.

Razglednice

pokrajinske, humoristične, umetniške vseh vrst, od najpreprostejših do najfinjših.

Albumi za slike in dopisnice, vezane v pliš in v usnje.

Poezijske knjige.

Podobice za otroke.

Leseni okvirčki za razglednice.

Risalne deske, trikotniki, palete, risalna ravnila, tuše, čopiči.

Notesi in tiskalniki.

Modna trgovina

v Ljubljani

Stritarjeva ulica št. 7.

Solidno blago. Nizke cene. Vzorci poštne prosto.

ANTON SCHUSTER

:: Konfekcija ::

za dame in deklice,

bluze, modno blago, sukno, platno, garniture, preproge, šerpe, rute, pletl.

Morske kopeli Selce

pri Girkvenicah,

obalne kopeli, solne kopeli, peščene kopeli, otroško igrišče, restavracija in kavarna v hiši, kranjska kuhinja, priporočila 1761

Ludovik Heidinger, restavrater
Hotel „Rokan“, Selce.

Nb. Trikratna zveza vsak dan s parobrodom v Reko tja in nazaj.

NA IZBIRO pošilja tudi na deželo:

Krasne

BLUZE

krila, kostume, nočne halje, perilo in vsako modno blago.

Zelo solidna tvrdka:

M. Krištofič - Bučar
Ljubljana, Stari trg 9. Lastna hiša.

Neprekosljiva v

otroških oblekah

in krstni opravi.

Teodor Kunc

Ljubljana,

Prešernova

ulica št. 5

I. nadstr.

Damski modni salon

Izdelovanje najfinjših angleških kostumov, paletotov, franc. toalet itd.

Anglo zaloga čevljev, Anton Novak, Ljubljana,

Selenburgova ulica št. 7 — zraven tvrde Magdič.

1190

K 12⁵⁰ za dame in gospode K 16⁵⁰

Krasne oblike, trpežno blago, nizke cene.

Največja zaloga ur, juvelov, zlatnine in srebrnine

Najnižje cene!

Najnižje cene!

Briljantni prstani (pristni la) od 15 K naprej

Diamantni prstani 10

14 kar. zlati prstani 3-50

Briljantni uhani 60

14 kar. zlati uhani 3-50

14 kar. zlate zapestnice 18

14 kar. zlate zapestnice z uro od 80 K naprej

Srebrne zapestnice z uro 18

Srebrne tula zapestnice z uro 20

14 kar. zlate damske ure 20

14 kar. zlate dam. ure z brilj. 48

14 kar. zlate dam. ure z diam. 28

14 kar. zlate damske verižice od 19 K naprej

14 kar. zlati damski collier 9

14 kar. zlate moške verižice 19

14 kar. zlate moške ure 40

14 zlate m. ure z dvoj. pok. 60

i. t. d. i. t. d. i. t. d.

Velikanska zaloga ur, verižic, zlatih, srebrnih in nikljastih, kakor vsi drugi v mojo stroko spadajoči predmeti, pariške mamornate ure itd.

Moje cene so stavljenе tako nizko, da kljubujem največji konkurenci in nudim svojim cenjenim odjemalcem največje in najboljše jamstvo.

H. Suttner

glavna in razpošiljalna trgovina, Glavni trg št. 25
podružnica in delavnica, Sv. Petra cesta št. 8

H. Suttner

Lastna protokolirana tvornica ur v Slici. — Tvorniška znamka „IKO“. — Edino zastopstvo za Kranjsko tvornice ur „Zenith“.

Revmatizem, protin, ishias.

1746

Rimske toplice

Tržič (Monfalcone).

Sezija od 15. maja do sredi oktobra. Toplice 40° slovitih lužnih kopeli z naravnim fango iz Tržiča, masaža, elektroterapija. Uspešno proti protinu, ishias, kroničnemu revmatizmu členkov in mišic, posledicam zlomljenih kosti in luksacij, eksudatom, ženskim boleznim itd. Toplo podnebje, bivanje ob morju. V kopališkem zavodu izborna stanovanja in oskrba. Zmerne cene. Interurbani telefon št. 26. Voz na postaji in pri ladiji. Prospekte pošilja ravnanstvo I. M. Gräf.

Franc Furlan

naslednik Faschingove vdove

ključavničarstvo

in

zaloga štedilnikov

se nahaja: 535

Ambrožev trg št. 9.

Najboljša in najzdravejša

barva za lase in brado

je dr. Drallea „NERIL“, ki daje sivim in pordečelim lasem njih prvotno naravno in zdravo barvo. Dobi se svetla, rjava, temnorjava in črna v steklenicah z navodilom po 2 K, velike po 4 K, pri

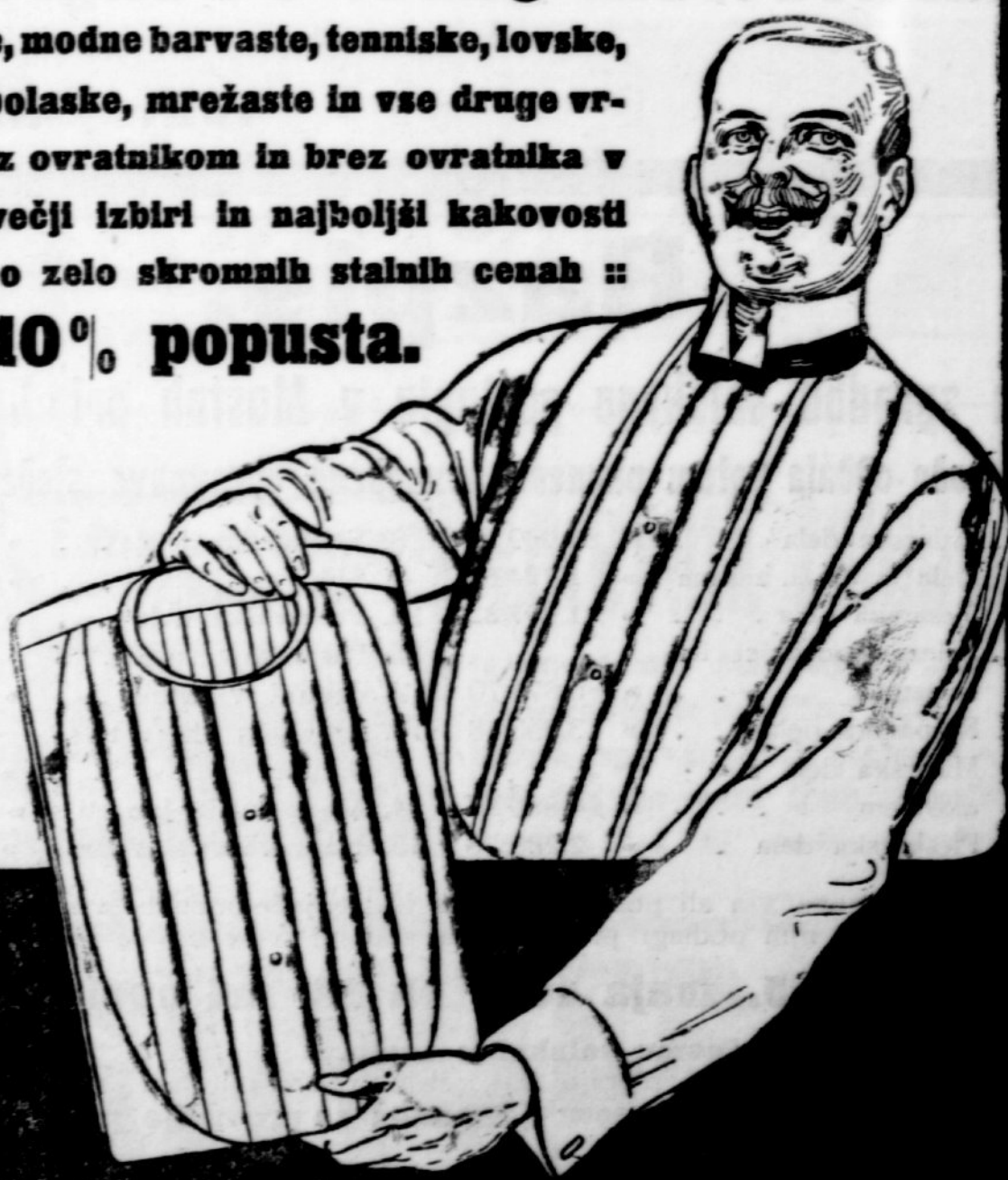
Štefan Strmoli

Ljubljana, Pod Trančo št. 1.

Lasne kite, podlage in mrežice vseh vrst; gledališčne in toaletne potrebščine itd.

Moderne srajce

bele, modne barvaste, tenniske, lovske, hribolaske, mrežaste in vse druge vrste z ovrtnikom in brez ovrtnika v največji izbiri in najboljši kakovosti po zelo skromnih stalnih cenah z 10% popusta.

: Modna in športna trgovina :

P. Magdič, Ljubljana

nasproti glavne pošte.

Fotografske aparate

kakor tudi vse v to stroko spadajoče potrebščine ima v zalogi

fotomanufaktura in drogerija

„Adrija“

oblastveno koncesijonirana prodaja strupov

v Ljubljani,

Selenburgova ulica št. 5.

Temnica na razpolago.

Zunanja naročila z obratno pošto

Zahtevajte cenike!

Klobuke cilindre in čepice

Velika zaloga najmodnejših slamenikov.

Pristni Panama-slameniki od 9 K do 30 K.

v najnovejših fasonah in v veliki izbiri

priporočila

IVAN SOKLIČ.

Modni salon

M. Sedej-Strnad

priporočila cenjenim damam

929

:: slavnike le najfinejše izvršbe. ::

Žalni klobuki vedno na razpolago.

Ljubljana, Prešernova ulica. Palača Mestne hranilnice.

Priporočila se domača

konfekcijska trgovina

Maček & Ko.

Franca Jožefa cesta 3.

Sprjemajo se naročila po meri,

ter se izvrše točno in solidno.

Založniki c. kr. priv. juž. žel.

Solidna postrežba. — Najnižje cene.

